Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

2-йил чиқиши.
9 июнь 1967 й.
ЖУМА
№ 133 (288).
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

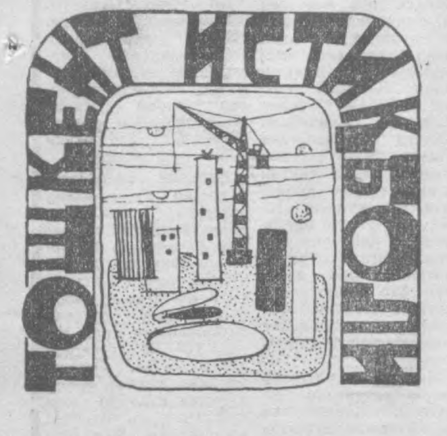

Шаҳарни ривожлантиришнинг бош плани:

ПРОБЛЕМА ВА ТАКЛИФЛАР

АЛОҚА ХИЗМАТИНИНГ ИСТИҚБОЛИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон ССР Алоқа министрининг ўринбосари ўрток Б. ЛОГИНОВ ҳикоя қилади

★ ТЕЛЕВИДЕНИЕ — XX АСР МЎЪЖИЗАСИ ★ ВИДИОТЕЛЕФОНДА — МОСКВА. ★ ТОШКЕНТДА ТЕЛЕФОН ЕТИШМАЯПТИ. ★ СИМСИЗ ТЕЛЕФОН СИНАБ КЎРИЛМОҚДА. ★ «ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ» ВА ГАПУ АЛОҚАЧИЛАР ОЛДИДА ҚАРЗДОР ★ НИМА УЧУН ЯНГИ УЙЛАР ТЕЛЕФОН ВА РАДИО СИМЛАРИСИЗ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ? ★ МАХСУС ШАҲАР АЛОҚА ҚУРИЛИШ МОНТАЖ БОШҚАРМАСИ ТУЗИШ КЕРАК. ★ ШАҲАР ПОЧТАМТИ НИМА БЎЛАДИ?

АЛОҚА ХИЗМАТИ

25 июндан 26 июнга ўтар кечаси тошкентликлар бутун жаҳонни томоша қилишади. Беш та қитъада ўрнатилган «мироведения» телевизион камералар ўзларининг ажойиб программасини кўрсатади.

Зангори экранларда ер куррасининг турли шаҳарлари кўринади. Икки соат мобайнида биз тун ва кун алмашган шаҳарларни, эндигина тонг отаётган манзараларни кўрамиз. Ботаётган қуёшни томоша қилиб, биздан 10 минглаб километр нарида яшаётган замондошларимизнинг сўзларини эшитамиз.

Агар бундан 20 йил муқаддам шундай телевизион программа кўрсатилади дейилса, кўпчилик буни муболаға бўлса керак деб ўйларди.

Эндиликда эса тошкентликлар бу хабарни оддий ва қизиқ бир воқеа тариқасида қабул қилдилар.

Телевидение уйимизга қандай қувонч олиб кирганини, биринчи марта «Москвани» кўрган кишилар қандай қувонганини биз яхши биламиз.

Аммо бу масалани ҳал қилиш қанчалик мураккаблигини, қанчалик куч, ижодкорликни талаб этганлигини, қанчадан қанча мутахассисларнинг ғайрати сарфланганлигини ҳамма ҳам билавермайди.

Партия ва ҳукумат шаҳримизни ҳозирги замон алоқа воситалари билан таъминлаш учун барча чораларни кўрмоқда.

Узбекистон пойтахтини реконструкция қилиш бош планида телефонлаштириш, телевидение, радио тармоқлари ва почта бўлимлари катта ўринни тутади.

Бу режалар фақат ўз кўлами билангина эмас, балки масалаларни ҳал этишдаги янгилиги, яъни бу масалалар шаҳар қурилиши истиқболи билан комплекс ҳал этилиши жиҳатидан ҳам қизиқарлидир.

Уша ТЕЛЕВИДЕНИЕНИ олайлик.

Телевидение шаҳарликларнинг кундалик турмушига сингиб кетди. Ҳолбуки, бундан бир неча йил муқаддам телевизор бўлган оила энг бардам оила ҳисобланарди.

Ҳозир Тошкентда тўртта қора оқ программада, битта рангли программада кўрсатадиган янги телевизион марказ қурилмоқда.

«Победа боғи томонида 655 метрли телевизион минора қад кўтаради. У бешта телевизион программа ва учта радиопрограммасини тарқатади.

Бугунги кунда тошкентликлар ўз истаги бўйича маҳаллий, Москва, Олмаота ва Фрунзе студияларининг программасини томоша қилишмоқда.

Яқин орада биз қардош республикалар пойтахти — Тожикистон, Туркманистон, Грузия, Озарбайжон ва Арманистон студияларининг программасини ҳам томоша қилиш имкониятига эга бўламиз.

Шу тариқа Иттифоқимиздаги барча телестудияларининг программасини томоша қиламиз.

Баъзан, Тошкентда видеотелефон бундан буён ривожланадими, деб савол беришади. Ҳозир Самарқанд, Андижон ва Фарғона билан шундай алоқа ўрнатилган. Бу йил Москва билан шундай алоқа ўрнатиш кўзда тутилмоқда. Бу эса шундай ускуналари бўлган бошқа шаҳарлар билан алоқа ўрнатиш имкониятини беради.

ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ ҲАҚИДА

Яқин йилларда биз шаҳарда алоқа воситаларини ривожлантириш юзасидан кенг кўламдаги ишларни амалга оширамиз. Бу айниқса мавжуд алоқа воситалари аҳоли ва халқ хўжалигининг ўсиб бораётган талабларига жавоб бермаётганлиги учун ҳам зарур.

Тошкент телефон «зичлиги» жиҳатидан бошқа қардош республикаларнинг пойтахтига нисбатан охирги ўринда турадн.

Агар Таллинда шаҳардаги ҳар ўн аҳолига 1 телефон тўғри келса, Тошкентда 100 аҳолига 3,9 телефон тўғри келади.

Телефон алоқасининг сифати ҳам қониқарли эмас.

Шаҳарни ривожлантириш планига биноан 1917 йилда станцияларнинг умумий ҳажми 100 минг номерга етади. Ҳар юз аҳолига 8 телефон тўғри келади. Бу ҳар бир бешинчи хонадонда телефон бўлади демакдир.

Шу муносабат билан телефон станциялари қуришга катта эътибор берилмоқда. Ҳозир шаҳарда 6 АТС мавжуд.

Телефоннинг ривожланиши тўғрисида гап кетар экан, алоқанинг янги воситалари тўғрисида тўхталиб ўтмай бўлмайди.

Бу йил биз СИМСИЗ ТЕЛЕФОН алоқаси ўрнатиш учун махсус жиҳозлар оламиз. Бундай телефонда абонент ўзига керакли номерни тугмалар системаси билан олади. Импулслар радио орқали махсус қабул қилиш ва узатиш станциясига берилиб, шаҳардаги истаган телефонни улайди. Бундай телефонлар ҳаракат қилувчи автомашиналарга ўрнатилиши мумкин.

Дастлабки кезларда бундай станция унча катта бўлмайди.

Москвадан кейин Тошкент симсиз телефон синаб кўрилаётган иттифоқимиздаги иккинчи шаҳар бўлади.

Кўриниб турибдики, алоқачиларнинг ишлаб чиқариш программаси жуда катта. Шу йилдан бошлаб 3—4 АТС фойдаланишга топширилиши керак.

Тўғрисини айтганда, ҳозирча «Главташкентстрой» планни удалай олмаётир. Шаҳар архитектура-планлаштириш бошқармаси эса, архитектура-план топшириқлари беришни кечиктирмоқда.

Шуни айтиш лозимки, шаҳар қурилишининг бош планида лойиҳалаш ташкилотлари телефон алоқаси воситаларини ривожлантириш истиқболларини, жумладан ер ости коммуникацияларини ҳисобга олишмаяпти.

Маълумки, лойиҳани сифатли тузиш қурилишнинг асоси ҳисобланади. Бу соҳада УзГИИТИнинг роли каттадир. Бу институт телефон линияларини лойиҳалаштириш топографик асосини ўз вақтида тайёрлаб бериши лозим. Аммо институт бу ишни ниҳоят сусткашлик билан бажармоқда.

Шу вақтга қадар янги уйларни телефон симларисиз қабул қилиш практикасига барҳам берилгани йўқ.

Радио трансляция тармоғи тўғрисида ҳам бир икки оғиз тўхталмоқчимиз. Телефон, радиоприёмник ва телевизорларнинг кўплиги квартираларда радио точкалари бўлишига халақит бермайди.

Мавжуд радио тармоқларини реконструкция қилиш ва кенгайтириш бош схемасида ўн йил мобайнида радио точкаларини уч баробар кўпайтириш кўзда тутилган. Шунингдек, кучайтирувчи станциялар кучи ҳам уч баробар ортади.

Афсуски бош схемада кўзда тутилган радиолаштириш объектларини қуриш муддати чўзиб юборилмоқда. «Узбексвязьстрой» системасида махсус шаҳар қурилиш-монтаж бошқармасини қуриш пайти етди. Бошқарма шаҳарни радиолаштириш ишини ўз зиммасига олган бўларди.

Иккинчи томондан шуни айтиш лозимки, кучайтирувчи станцияларни қуриш учун ўз вақтида бино ажратилмайди. Кўпчилик ҳолларда энг охирги қурилаётган бинолардан жой ажратилади.

Планга мувофиқ келгуси йили Чилонзорда (Г-9 а кварталида) кучайтирувчи таянч керак. Лекин шунга қарамай станцияни ишга тушириш, бу бинода (спорт моллари магазини) қачон иш бошланиши номаълум.

Янги уй-жой массивларида квартираларга радио ўтказиш иши ниҳоят сусткашлик билан амалга оширилмоқда.

Қорақамиш, Высоковольтний, Рисовая массивларидаги янги уйлар Алоқа министрлигининг вакилларини чақирмай фойдаланишга топширилди.

Чилонзор массивидаги 5 — 17-кварталлардаги уйларга сим тортилмаган. Лойиҳа-монтаж ишлари Тошкент бошқармаси (бошлиғи Б. Комаров), ўзининг шартнома билан олган мажбуриятини ниҳоят сусткашлик билан бажармоқда.

Шаҳар ПОЧТА АЛОҚАСИНИ ривожлантиришда ҳам ҳали кўп ишлар қилиниши лозим. Чунки Тошкент Иттифоқимиздаги энг йирик почта узелларидан бири бўлса ҳам, шу вақтга қадар у темир йўл, саралаш ва шаҳар почтамтига эга эмас.

Хатлар вокзалдан главпочтамтга келтирилиб, бу ерда ажратилади, кейин эса алоқа бўлимларига етказилади.

Тўғри, ҳозир вокзал майдонида «Средазтрансстрой» (бошқарувчиси М. Барановский) янги механизациялашган темир йўл саралаш почтамтини қуришга киришди. Аммо уни қуриш ниҳоят даражада кечиктириляпти.

Шаҳар почтамтида эса аҳвол бундан ҳам оғир. Чунки почтамт жойлашган бино бузилиши керак. Янги бино қуриш юзасидан эса «Ташгипрогор» томонидан ҳатто унинг лойиҳаси ҳам тузилмаган.

Шу йилнинг биринчи сентябрига қадар Алоқа министрлигига зарур ҳужжатларни топшириб, 1968 йили капитал қурилишларини бошлаб юбориш лозим. Ишонч билан айтиш мумкинки, «Ташгипрогор» коллективи бу объектнинг шаҳар учун қанчалик зарур эканлигини ҳисобга олади.

Лойиҳачилар ҳам ўз навбатида аҳолиси 7—8 минг кишилик ҳар бир микрорайонда биринчи қаватдан 300 квадрат метр майдонни алоқа бўлимига ажратиш лозимлигини ҳисобга олиши керак.

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР

★ 1971 йили Ленин, Октябрь, Чилонзор районларида, шунингдек академия шаҳарчаси, шаҳар маркази, «Рисовая массиви», университет шаҳарчасида янги автомат телефон станциялари қурилади. Ҳар бир автомат телефон станция 6—7 минг номерга мўлжалланган.

★ Ўн йил ичида шаҳарни телефонлаштириш учун тахминан 61 миллион сўм сарфланади. 25—28 минг километр телефон кабели ётқизилади.

★ Ўн йилликда АТС 300—350 минг номерга хизмат қилади. Бу ҳар икки оиладан бири телефонга эга бўлади демакдир.

★ «Гипросвязь» институтининг Ленинград бўлими ўн йиллик охиригача Тошкент шаҳар телефон алоқасини ривожлентириш схемасини тузишга киришди.

★ Бош планга асосан радио точкалари 57 мингдан 161 мингга етказилади.

★ 1968 йили Тошкентда янги 5-программали телевизион минора (Москва алоқа институтининг лойиҳасига кўра) қурила бошлайди.

★ 1971 йили шаҳарда 3 минг автомат телефон ишлайди.

БИЛДИРИШ

ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети хабар қиладики, шу йил 13 июнь соат 16 дан 18 гача Округ Офицерлар уйи биносида (Энгельс кўчаси, 13) шаҳар Совети депутатлари учун «Депутат куни» ўтказилади.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ.

СССР Олий Совети Президиумида

1941—1945 йиллардаги Улуғ Ватан уруши даврида немис фашист босқинчиларга қарши олиб борилган жангларда кўрсатган жанговар хизматлари учун СССР Олий Совети Президиуми жангларда жароҳатланган ва аввал жанговар мукофотлар билан тақдирланмаган Улуғ Ватан урушининг актив қатнашчиларидан катта группасини СССР орденлари ва медаллари билан мукофотлади.

Қизил байроқ ордени билан 3 киши, 1 даражали ватан уруши ордени билан 470 киши, II даражали ватан уруши ордени билан 4.856 киши, Қизил юлдуз ордени билан 8.412 киши, III даражали шуҳрат ордени билан 9121 киши, «Жасорат учун» медали билан 18704 киши, Жанговар хизматлари учун» медали билан 14.311 киши ва Ушаков медали билан 2 киши мукофотланди.

УЧ АВЛОД УЧРАШУВИ

Округ офицерлар уйининг мажлислар залига пойтахт олий ўқув юртларининг ўқитувчилари ва студентлари йиғилишган. Учрашув кечасига профессорлардан И. А. Райкова, М. А. Орлов ҳурматли меҳмон сифатида таклиф қилинган. Бу икки нуроний ўқитувчи 1920 йилда доҳиймиз Ленин йўлланмаси билан Тошкентга келишган. Улар Туркистонда биринчи марта давлат университетини ташкил қилишда, маҳаллий кадрлардан ажойиб мутахассислар тайёрлашда қатнашишган. Ҳар икки профессорнинг ўтган шонли кунлар ҳақидаги жонли ҳикояси йиғилганларда яхши таассурот қолдирди.

Бу учрашув Ленин номли Тошкент Давлат университетининг фаолиятига бағишланди.

Учрашувда профессор Г. П. Владимиров, филология фанлари кандидати О. Шарафуддинов, «Правда» газетасининг Ўзбекистондаги мухбири И. Муқимов, тўртинчи курс студенти, Навоий стипендиати М. Абдураҳимова ва бошқалар ҳам сўзга чиқдилар.

ҚУРУВЧИЛАР СОВХОЗДА

Қардош Латвия республикасининг бинокорлари самарали меҳнатдан сўнг кўнгилли ҳордиқ чиқармоқдалар. Уларни Янгийўл районидаги «Олмазор» боғдорчилик, узумчилик совхози коллективи оталиққа олган.

Бинокорларни боғбонлар ўз ҳузурларига ҳордиқ чиқаргани таклиф қилдилар. Қурувчилар навбатдаги дам олиш куни совхозга бордилар. Боғбонларнинг меҳмонлар билан учрашуви дўстлик кечасига айланиб кетди. Латвия қурилиш-монтаж поезди партия бюросининг секретари Бранислав Лоцс, совхоз партия бюросининг секретари Хван Орип ҳар икки коллективнинг олиб бораётган ишлари ҳақида гапирдилар.

Шундан кейин меҳмонлар совхоз боғ-роғлари билан танишдилар. Меҳмонлар ноз-неъматлар билан безатилган ўзбек дастурхонига таклиф қилинди. Уйин-кулгилар ўзбек ва латиш рақсларига пайванд бўлиб кетди.

ИШЧИЛАР ОИЛАСИ

Октябрь райони территориясида янги-янги корхона ва муассасалар ишга тушмоқда. Улардаги ишчи-хизматчиларнинг оилалари учун янги уй-жойлар қурилиб, фойдаланишга топширилмоқда.

Райондаги Сағбон кўчаси билан Заводская проезди туташган жойда яқиндагина янги бино қад кўтарган эди. Шу проезддаги 10-автомобиль ремонти заводи ҳам райондаги навқирон корхоналардан бири бўлса-да, унинг ишлаб чиқариш қуввати тобора ортмоқда. Юбилей йилида турли маркадаги 3250 автомашина ремонтдан чиқарилади. Бу ўтган йилдагидан 250 та кўп демакдир.

Завод маъмурияти ишчи-хизматчиларнинг маданий турмушини яхшилаш йўлида имкон борича ғамхўрлик қилмоқда. Улар учун 64 квартирали уй қуриб берилган эди. Зилзила туфайли уй-жойсиз қолган ишчи-хизматчилар оилалари ана шу уйга вақтинчаликка зичлаштирилган эди. Завод шошилинч равишда подрядчи ва субподрядчи қурилиш ташкилотларига уй-жой заказ қилди.

Олдингиси билан ёнма-ён тушган уйнинг 2 та подъезди тўрт қаватли ва иккита подъезди беш қаватли қилиб қурилган. 1-ва 4-подъезд 1, 2, 3 хонали уйлардан, 2-3-подъезд 3-4 хонали уйлардан иборат.

— 48 хонали уйнинг пастки қаватига магазин жойлашади,— дейди қурилиш прорабн Юрий Батурин. Қурилишни 8-қурилиш бошқармаси, 2-«Отделстрой»нинг 11-қурилиш бошқармаси қурувчилари олиб бордилар. Унда 14 та бригада қурувчилари меҳнат қилишди.

Қурувчилар юбилей йилида ўзларига оширилган мажбуриятлар олишган. Шу сабабли 1 августга мўлжалланган бу уй муддатидан бир ярим ой илгари фойдаланишга топширилмоқда. 11-қурилиш бошқармасининг пардозчилари бир ой ичида уйни пардоздан чиқардилар.

— Ишимиздаги янгилик шуки,— дейди мастер комсомол аъзоси Петр Одинцев,—ҳўл сувоқ ўрнида алебастр плиткалардан фойдаландик. Бу иш суръатини икки бараварга оширди.

Москва округидан келган ҳарбий қурувчилар бўлимига сержант В. М. Егоров бошчилик қиляпти. Улар деразаларни ойналашяпти. Ҳаммаёқ тозаланган. Бульдозер ерларни текислаяпти. Қурувчиларнинг ишчилар оилаларига туҳфаси бугун қабул комиссияси ихтиёрига топширилади.

САФЛАР КЕНГАЙМОҚДА

Янги Тошкентни барпо этиш учун пойтахтимизга келган қурувчи бинокорлар сафи кенгаймоқда. 2-«Отделстрой» пардозчилари сафига янги группа келиб қўшилди.

Булар Жданов шаҳрида бўёқчилик, пардозлаш касбини ўрганган ёшлардир. Ўқишдан сўнг улар шаҳар комсомол комитетининг йўлланмаси билан бу ерга келишди. 12 нафар комсомол йигит-қизга Москвадаги қурилишни ташкил этиш институтининг Жданов шаҳар филиалининг инструктори коммунист Людвиг Игнатьевич Хришлер раҳбарлик қиляпти.

— Қалби олов йигит-қизларга мени бошлиқ қилиб юборишган эди. Бу ерга келгач уларда икки йил Тошкент қурилишида иштирок этиш иштиёқи уйғонди,— дейди ўрток Хришлер.— 11-қурилиш бошқармасида иш бошлаганимизга роса бир ой бўлди. Шоввозлар пардозлаш ва бўёқчилик касбига биринчи бор қўл урган бўлсаларда, май ойи планини 140 процент адо этдилар.

ЭРТАЛАБКИ ХУШХАБАР

Адабиёт, санъат ва архитектура соҳасида Ленин мукофотлари ва СССР давлат мукофотлари комитети 1967 йилги СССР Давлат мукофотларини бериш учун конкурсда қатнаштиришга қўйилган ишлар рўйхатини эълон қилди.

Кинемотография соҳасидаги ишлар орасида:

«Узбекфильм» киностудияси ишлаб чиқарган «Осиё устида бўрон» бадиий фильмнинг режисёри К. Е. ЕРМАТОВ, Ялангтўш образининг ижрочиси Ш. БУРХОНОВ ўртоқлар бор.

Бу асар СССР Кинематография ходимлари союзи, Узбекистон ССР Министрлар Совети қошидаги кинематография Давлат комитети, Узбекистон Кинематография ходимлари союзи томонидан тақдим қилинган.

МИНСКДА ТОШКЕНТ КЎЧАСИ

МИНСКДА ПОДШИПНИКОВАЯ ВА «ПЕРВАЯ ПРОЕКТИРУЕМАЯ» ДЕГАН ИККИ КАТТА КЎЧА ТУТАШТИРИЛИБ, 6 ИЮНДА УНГА ТОШКЕНТ КЎЧАСИ ДЕБ НОМ БЕРИЛДИ. УЗБЕКИСТОН ПОЙТАХТИ НОМЛИ БУ КЎЧА МИНСКНИНГ ЭНГ ЁШ ВА ЧИРОЙЛИ РАЙОНЛАРИДАН БИРИ БЎЛГАН ЧИЖОВКАДА ЖОЙЛАШГАН. ҲОЗИР БУ РАЙОНДА КЎП ҚАВАТЛИ ТУРАР ЖОЙ БИНОЛАРИ ҚУРИЛМОҚДА.

(УзТАГ махсус мухбири).

Суратда: пойтахтимиздаги геология ремонт-механика заводи темирчилик-пресс цехининг илғор ишчилари (чапдан ўнгга) мастер Эркин Раҳимов ва темирчи Неъмат Нуъмонов. Улар Совет давлатининг 50 йиллиги шарафига бошланган меҳнат вахтасида туриб ишлаб, смена ва ойлик топшириқларни анча ортиғи билан адо этаяптилар.

М. Нуриддинов фотоси.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

БМТ БОШ СЕКРЕТАРИНИНГ АХБОРОТИ

НЬЮ-ЙОРК, 7 июнь. (ТАСС). БМТ Бош секретари У Тан Исроил билан араб мамлакатлари ўртасидаги уруш ҳаракатлари тўғрисида қўшимча маълумотни кеча хавфсизлик кенгашига топширди. У Тан мазкур қўшимча ахборотни БМТнинг Фаластиндаги ярашни кузатиш ташкилоти штабининг бошлиғи генерал Одд Булль ва БМТ фавқулодда кучлари қўмондони генерал Рикхидан олган эди. 5 июнда, дейилади ахборотда, Дамашқ, Байрут ва Тивериада аҳвол осойишта эди. Лекин 6 июнь Гринвич вақти билан соат 3 дан 55 минут ўтганда бутун Исроил-Сурия яраш линияси бўйида тўплар, танклар, авиация ва напалм бомбалари қўлланилган жанглар авж олдириб юборилди.

Иорданин артиллерияси 5 июнда Тель-Авив ва Лиддани тўплардан ўққа тутди.

Яраш бўйича Сурия-Исроил аралаш комиссиясининг ғарбдаги раислари Сурия ва Иорданияни ўт очишни бир томонлама тўхтатишга мажбур этишга уриниб кўрдилар. Ўт очишни бир томонлама тўхтатиш Исроилга Синай ярим оролида ҳужумни мустаҳкамлаш учун кучлар ажратиш имконини берган бўлур эди.

У Таннинг ахборотига кўра, Бирлашган Араб Республикаси фронтида 6 июнь Гринвич вақти билан соат 11 да Исроил танклари Ғози шаҳрига кирган. Исроил артиллерияси Ғози районида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти фавқулодда кучлари штаб-квартирасини икки ярим соат давомида тинмай ўққа тутган. Ҳиндистон контингенти солдатларидан уч киши ўлдирилди ва уч киши ярадор қилинди. У Тан Исроил ҳукуматига норозилик билдиражаги тўғрисида кенгашга маълум қилди.

У Тан Исроил радиосининг маълумотларига асосланиб, Исроил қўшинлари Иорданиянинг Латрун ва Женин шаҳарларини ишғол қилганлиги тўғрисида хабар берди.

ЯҚИН ШАРҚДАГИ ВОҚЕАЛАР

Исроил қўшинлари Сувайш каналида Порт-Саид билан Сувайш ўртасида жойлашган Исмоилия томон силжиб бормоқдалар.

Судан ҳукумати Қўшма Штатлар ва Англия билан муносабатларни узишга қарор берганлиги бугун бу ерда эълон қилинди. Судан бош министри Америка ва Англия элчилари билан учрашганидан кейин шу тўғрида қарор қабул қилинди. Судан ҳукумати Американинг Исроилга кўрсатаётган ҳарбий ёрдамидан ташвишланаётганлигини билдирди.

Саудия Арабистони ҳукумати бугун араб мамлакатларига қўшилиш ва Исроилга ёрдам бераётган барча давлатларга нефть етказиб беришни тўхтатиш тўғрисида қарор қабул қилди, деб хабар беради Эрриёд радиоси. Аммо радио нефть етказиб бериш тўхтатиладиган мамлакатларнинг номини аниқ айтиб бермади.

Мавритания Ислом республикаси Қўшма Штатлар билан дипломатия муносабатларини узди, деб хабар беради Франс Пресс агентлигининг мухбири Нуакшотдан.

Ироқ Қўшма Штатлар ва Англия билан дипломатия муносабатларини узди. Бағдод радиосининг хабар беришича, ана шу ҳар иккала мамлакат Исроилга ёрдам кўрсатаётганлиги учун Ироқ шу қарорни қабул қилган.

Яман Араб Республикаси ҳукумати ўзининг шошилинч мажлисида Қўшма Штатлар билан дипломатия муносабатларини узиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Сурия Араб Республикаси ҳукумати Англия ва АҚШ билан дипломатия муносабатларини узиш тўғрисида қарор қабул қилди. Америка ва Англия элчихоналарининг ходимларига 48 соат ичида мамлакатдан чиқиб кетиш таклиф қилинди.

„Дейли телеграф» газетаси бугунги сонида хабар берадн: танкларнинг запас қисмлари, доривор ва бошқа юклар ортилган уч самолёт кеча Лондондаги Хитроу аэропортидан Исроилга учиб кетди.

ҲАҚИҚАТ ЕНГАДИ

ИСРОИЛ ҳукмрон доиралари Яқин Шарқда Бирлашган Араб Республикаси ва бошқа араб мамлакатларига қарши жинояткорона уруш бошлаб тинчлик ва халқлар хавфсизлиги иши учун оғир оқибатларга олиб борадиган йўлга кириб олдилар, дейилади Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитетининг баёнотида.

Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитети миллионлаб совет кишиларининг ҳис-туйғуларини изҳор қилиб, Исроил агрессиясини кескин ва қаҳр-ғазаб билан қоралайди ва империалистлар томонидан араб халқларига қарши бошланган шармандали урушнинг дарҳол тўхтатилишини талаб қилади.

ДЎСТ МАМЛАКАТЛАРГА

«Тошкенткабель» заводига буюртма бераётган мамлакатлар пойтахтимиз кабелчиларининг меҳнатидан мамнун бўлмоқдалар. Шунинг учун ҳам ҳозирги пайтда Америка, Африка, Осиё, Европа мамлакатлари «Тошкенткабель»га тез-тез мурожаат этмоқдалар.

Корхона яқинда очиқ мис симлар, шлангли кабелларнинг бир неча партияларини Польша, Монголия, Вьетнам Демократик Республикасига юборди.

Кабелчилар шу кунларда Куба, Тунис, Ҳиндистон, Покистон ва бошқа мамлакатларнинг буюртмасини бажармоқдалар.

ДАСТЛАБКИ ҒАЛАБА

Костромалик тўқувчи Валентина Плетнева ажойиб ташаббус бошлаган эди. Илғор тўқувчи юбилей йилида икки йиллик топшириқни бажариш чақириғи билан майдонга чиқди.

Унинг ташаббусига Тошкент каноп фабрикасининг ишчи ва хизматчилари ҳам қўшилган эдилар.

Машҳур тўқувчининг тошкентлик издошлари ҳам улкан зафарларни қўлга киритмоқдалар. Каноп фабрикасининг илғор йигирувчиси Валентина Голованова, ўровчи Валентина Кудрявцеваларнинг эришган меҳнат муваффақияти корхонада ҳамманинг қувончига сазовор бўлди.

Бу икки қиз икки йиллик топшириқни муддатидан илгари адо этганлиги ҳақида ғалаба рапортини берди. Уларни корхона маъмурияти меҳнат ғалабаси билан табриклади.

Илғорлар юбилей шарафига яна қўшимча мажбуриятлар олдилар.

БЕШ ЙИЛЛИК ИЛҒОРЛАРИ

МЕҲНАТ УЛУҒЛАДИ

Бу аёл корхонада 31 йилдан бери ҳалол меҳнат қилиб, ҳамманинг ҳурмат-эъзозига сазовор бўлиб келмоқда. Унинг зиммасига тайёрланган маҳсулотларга тамға босиб газлама тўпларини саралашдек масъулиятли вазифа юклатилган. Вера бу ишни жуда эпчиллик, чаққонлик билан бажаради. Газламани қайси манзилга юборилишини билиб олгач, ишни жадаллаштиради.

У тўқимачилик комбинатининг пардозлаш фабрикасига ишга кирганда ёш қизча эди. Аввало шогирд тушиб, тайёр газламаларни саралаш «сир»ларини ўрганди. Меҳнатга бўлган муҳаббати туфайли Вера тезда ўз касбининг устаси бўлиб олиб, топшириқларни ошириб бажара бошлади. Орадан икки йил ўтгач уни контроль сараловчи қилиб тайинлашди. Мана 31 йилдирки, шу касбда у ҳалол, виждонан меҳнат қилиб келади. Ана шу давр ичида жуда кўплаб газламалар Вера Давлатгараеванинг қўлидан ўтди.

1964 йили Вера Давлатгараева меҳнат қилаётган цехга коммунистик меҳнат бригадаси деган шарафли ном берилди. Меҳнатда илғор Вера шу кунларда юксак марраларни кўзлаб меҳнат қилаётир. Совет ҳокимиятининг ярим асрлик тўйига муносиб туҳфалар тайёрлаш мақсадида кунига 2 минг тўп ўрнига 2500 тўпга етказиб газламани саралаб бермоқда.

И. УРИНБОЕВ,
О. ХАБИБУЛЛАЕВА.

МУНАВВАРНИНГ АҲДИ

Ота-боболаримиз «эр йигитга қирқ ҳунар ҳам оз» деб бежиз айтмаганлар. Тошкентдаги «Компрессор» заводига кирсангиз ана шундай турли касб эгалари бўлган кишиларни кўплаб учратасиз.

Пресслаш устахонасининг мастери Мунаввар Қосимов ана шундайлардан биридир.

Мунаввар ака Совет Армияси сафидан бўшагач, шу завод қучоғига ишга келди. Токарлик ҳунари Мунавварни қаноатлантира олмади. У бир вақтнинг ўзида юқори малакали штамповкачи ҳамда созловчи касбини ҳам эгаллади. Заводимиз коллективи унинг зийраклиги ҳамда ишининг моҳир устаси эканлигини ҳисобга олиб, уни устахона пресслаш цехига, яъни заводнинг асосий жони ҳисобланган цехга мастерликка тавсия этишди. Саккиз йилдирки, ўз постида фидокорлик билан ишлаб нормани 120—125 процент адо этиб келяпти.

Шу кунларда у Октябрь байрами шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаб, яхши натижаларни қўлга киритаётир.

— Юбилейни тўёналар билан кутиб олиш менинг аҳду-паймонимдир,— дейди М. Қосимов.— Шунинг учун ҳам бутун ички имкониятларни ишга солиб, смена топшириғини 150 процентга етказиб адо этаётирман. Пландан ташқари ишланган маҳсулот юбилейга туҳфамдир...

А. МИРЗААҲМЕДОВ.
«Компрессор» заводи комсомол комитетининг секретари.

Анна Николаевна Хромий — Львов қурилиш монтаж поездининг илғор бўёқчиларидан бири.

Жаҳон ойнаси

КИЧИК ЁШЛИ БАНДИЛАР

Жанубнинг жазирама қуёши шафқатсизлик билан қиздиряпти. Қизиб кетган чанг кўчадан узун қулоқларини ликиллатиб бир неча эшак майда қадам билан йўртмоқда. Тош тўлдирилган тўрвалар уларнинг ён томонларидан осилиб тушган. Жониворлар кетидан эса чарчаган ва иссиқликдан мадори қуриган ўн икки яшар яланг оёқ бола судралиб боряпти. Унинг йиртилиб кетган, афтидан бирон марта ҳам ювилмаган кўйлаги тиззасигача тушади. Унинг тагидан худди шундай йиртиқ ва кир иштон кўриняпти. У қўлига сершох таёқ ушлаб олган. Кичкина ҳайдовчи йўл чеккасидаги қуриган ўтларни юлиб олиш учун бир минутгагина тўхтаган эшакни эринибгина вақти-вақти билан биқинига туртиб қўяди.

Маҳаллий кишилар нуқтаи назаридан қараганда, бунинг ҳеч қандай ажабланадиган жойи йўқ. Тирикчилик қилиш учун ҳар ким ўзича пул топади-да. Мана бу бола ҳам афтидан йўл ремонтида пул топаётган бўлса керак. Буларнинг ҳаммаси одатдаги гаплар, албатта. Ахир ҳукуматнинг ҳаракати ва жамоатчиликнинг норозилигига қарамай, Покистонда шу вақтгача болалар меҳнатидан фойдаланиш давом этиб келяпти.

Мамлакат президенти Аюбхон шу йил 2 апрелда Дакке шаҳрида маориф ходимлари олдида сўзга чиқиб, Покистонда бошланғич мактаб ёшидаги 10 миллион боладан фақат 4,3 миллионигина ўқиётганини айтди.

Қолган болалар-чи? Камбағалларнинг кўпгина болалари ўз ризқларини ўзлари топибгина қолмай, кўпинча онлага ҳам қарашадилар. Учинчи разрядли ресторанларда ва чойхоналарда қора ишчи, автомашиналар ювувчи бўлиб ишлаш, велосипедлар ремонт қилинадиган майда устахоналарда асосий ишларни бажариш ёши 8—12 га етган болалар танлаб олиши мумкин бўлган «касб»лар жумласидандир. Кунига бирнеча ани пул эса ишга ёлловчи учун ҳам, очлик нималигини билган кичкина меҳнаткаш учун ҳам баробар фойдалидир.

Маҳаллий журналистлардан бири бу болалар ишлаётган шароитни текшириб чиқишга қарор қилди. У Лаҳордаги ҳисобсиз ресторанчаларни ва бу ерда «Ҳалвои дўкон» деб аталадиган ширинликлар сотиладиган майда дўконларни текшириб чиқиб, фақат шу шаҳарнинг ўзидагина 8 дан 12 ёшгача бўлган олти мингдан кўпроқ бола ишлаб юрибди, деган хулосага келди. Уларнинг иш вақти 8—12 соат давом этади. Маошлари ойига 12 рупия соатига 5 пайсдир. (5 пайс тахминан 1 тийинга баравар).

Бироқ кейинги кунларда юз берган ҳодисалар Суккура, Ҳайдаробод, Сангхара ва бошқа шаҳарларнинг аҳолиси йўл ремонтида ишлаган эшак ҳайдовчи бояги кичкина бола ва ўртоқларининг тақдири билан қизиқмай қўйиб қандай катта хатога йўл қўйганликларини кўрсатди. Аниқланишича, бу кичик ёшли меҳнаткашлар ўзларини тўйғазиш ёки укаларини боқишда ота-оналарига ёрдам бериш учун тонг саҳардан то қоронғи кечагача меҳнат қилиб юришмаган экан. Улар Суккура, Ҳайдаробод, Сангхара, Ларкан районларида ёш болаларни ўғирловчилар тўдаси томонидан юзага келтирилган яширин «меҳнат лагер»ларининг ишчиларигина эмас, балки бандилари экан.

Инсоний қиёфасини йўқотган бу «корхона эгалари» мамлакатнинг турли районларидан болалар ва ўсмирларни ўғирлаб келиб, зўрлик билан ўзлари учун ишлатишар эканлар. Бундай «меҳнат лагер»ларида иш куни 16—20 соатгача давом этган. Эрксиз кичкина меҳнаткашлар кўпинча қуролли босмачилар соқчилигида ишлаганлар. Хўжайинлар уларни ўлдириб юбориш билан қўрқитиб, қаерда турганликларини бировга айтмасликка мажбур қилганлар. Бу дўзахдан қочиб кетиш учун уринувчилар ўлим билан жазоланган. Касаллар ўз бетобликларини яширганлар. Чунки ишдан бўйин товловчиларни вахший «босс»лар қаттиқ калтаклаганлар. Кечалари қочиб кетиш учун ҳар қандай уринишнинг олдини олиш учун кичкина бандиларни кишанлаб қўйганлар.

Ана шундай яширин «меҳнат лагери»нинг биринчиси шу йил апрель ойининг ўрталарида полиция томонидан Суккурадан 45 километр наридаги бир жойда топилган. Йирик полиция отряди бу лагерни қидиравериб 12 соат давомида 65 квадрат километрли майдондаги ўрмон участкасини оралаб ўтган. Лагерда ёши 10 дан 12 гача бўлган 25 бола сақланаётган экан. Болаларнинг қўл ва оёқларида кишан, баданларида эса калтак излари бўлган.

Май ойида шундай лагерларнинг яна бир нечтаси Ҳайдаробод яқинидаги Сингхара ва Хала районларида ва Суккурага яқин бўлган жойда, шунингдек Ларкан районида, Кхайрпур ва Музаффаргарҳо атрофларида топилган. Ҳаммаси бўлиб 300 киши, шу жумладан, ёшлиги шу лагерда меҳнат қилиш билан ўтган катта ёшли кишилар озод қилинган.

Полиция ўз рейдлари вақтида болаларни ўғирлаш ва болаларнинг эрксиз меҳнатини эксплуатация қилиш билан шуғулланиб юрган 60 дан кўпроқ кишини қамоққа олди. Лагерларни ва ўғрилар тўдасининг қолган аъзоларини қидириш ишлари бутун мамлакат бўйича олиб боряпти.

Вахшийларнинг бу жиноятларидан ғазабланган Покистон жамоатчилиги айбдорларга энг қаттиқ жазо берилишини талаб қилмоқда.

Жиноятчиларни текшириш ва қидириш ишлари давом этмоқда.

Павел КРЕЧНЕВ.
ТАСС мухбири.
Равилпинди.

ЁШ ОЛИМЛАР АНЖУМАНИ

Куни кеча Ўзбекистон Фанлар академиясининг мажлислар залида Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига бағишланган республика ёш олим ва аспирантларининг биринчи илмий-назарий конференцияси очилди.

Конференция республикамиздаги 35 олий ўқув юрти ва 135 илмий муассасада, фан ва техниканинг турли соҳаларида ишлаётган ёш олим ва аспирантлар ишининг кўриги бўлади.

Конференция 3 секцияга бўлинган бўлиб, республикамизнинг уч шаҳри: Тошкент, Самарқанд ва Нукус шаҳарларида бўлади.

Конференция ишида 1200 га яқин олимлар қатнашиб, 1140 доклад ва илмий ахборот тингланади.

Конференциянинг биринчи куни Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. С. Содиқов «Ўзбекистонда 50 йил давомида фан ва техниканинг ривожланиши» деган темада доклад қилди. Унда республикамизнинг кўпгина йирик илмий-текшириш институтларида олиб борилаётган илмий ишлар батафсил анализ қилиб ўтилди.

Конференция ўз ишини давом эттирмоқда.

Л. АЮПОВ.

Суратда: Мария Фурсова фабрикада ип йигирмоқда.
В. КЛИПИНСЕР фотоси. (ТАСС).

СУРАТДА: «Стромпроект» илмий текшириш институтининг кичик илмий ходими А. Ҳакимов цемент материалларининг сифатини текширмоқда.

ЧЕВАР ҚИЗЛАР

Антонина цехга кириб келганида, ҳали сменада иш бошланмаган эди. Агрегат томон юрар экан, кўзи ўз машиналари атрофида уймаланаётган Рихси билан Муқаддасларга тушди.

— Салом, ҳорманглар, қизларим. Яхши, кечагидан анча тузук, — деди у оналарча меҳр билан, қизларнинг ишларига боқаркан.

— Бугун, сен Рихси — резинкага ўтасан. Муқаддас эса, чокни бошлайди, — деди-да Антонина Петровна ўз машинаси томон кетди.

Биз бу аёл тўғрисида бежиз гап бошлаганимиз йўқ. Антонина Петровна корхонада илғор ишчи бўлиши билан бирга моҳир тарбиячи, ёшларнинг маслаҳатчиси ҳамдир.

Мана бир мисол: Рихси фабрикага ишга келганига 4—5 ой бўлса ҳамки, чоки яхши эмас, машинаси ип ташлаб тикарди. Шунда унга илғор тикувчи Азимовани бириктириб қўйишди. Натижа ўзгармади. Рихси ҳатто ишдан бўшаб кетиш даражасига етди.

Антонина бундан хабар топгач, дарҳол ишдан сўнг Рихси билан гаплашди ва унинг кўнглига йўл топди.

Фабрикада Антонинага ўхшаш жонкуярлар анчагина топилади. С. Аҳмаджонова, А. Савкина, Ш. Тарасова каби илғор тикувчилар ойлик иш нормаларини 110—120 процент бажариш билан бирга фабриканинг жамоатчилик ишларида ҳам актив қатнашадилар.

Тошкент трикотаж фирмасининг 2-филиалида жойлашган бу цех ишчиларининг орзу-умидлари катта. Улар Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига атаб браксиз маҳсулот ишлаб чиқариш ва йиллик планни 11 ойда бажаришга аҳд қилишган. Бунда цех бошлиғи Елена Васильева, бригадир Нина Иззатова ва мастер Екатерина Ивановаларнинг катта ҳиссаси, бор албатта.

К. СОДИҚОВА.

ТАРИХЧИ ОЛИМ

1923 йилда Туркистон Компартияси Марказий Комитети томонидан Пўлат Солиев тўғрисида берилган справкада қуйидагилар ёзилган: «Ўртоқ Пўлат Солиев Ўрта Осиё тарихи ва адабиёти соҳасида иш олиб бораётган энг истеъдодли ходимлардан ҳисобланади».

Ана шу Пўлат Солиев 1882 йил 22 мартда Астрахань губернасида меҳнаткаш ўзбек оиласида туғилди. У ўзининг онгли ҳаётини Россиянинг қолоқ ўлкаси ҳисобланган Ўрта Осиёни маърифатли қилишга сарфлади. Ўн беш ёшига қадар қишлоқ мактабида ўқиди. Уни шу қишлоқда мулла қилиб қолдиришмоқчи бўлишди. Лекин у ўқишга ғоят қизиққанлиги учун отасидан рухсатсиз Қозон шаҳрига ўқишга кетади. У ерда олий мусулмон мадрасасида (Муҳаммадий мадрасаси) ва Уфадаги Галие мадрасасида ўқийди. Бу мадрасани 1907 йилда аъло баҳолар билан битиради.

Юқори маълумотли бўлгандан сўнг у Ўрта Осиёга — ўзининг ота-боболари юртига кетади. Бу ерда чекка қишлоқларга бориб ўқитувчилик қилади. 1908 йилда Тошкент уездининг Яғалбой қишлоғидаги қариндошларникига келиб тушади. Бу ерда маҳаллий миллат болаларини ҳамма фанлар бўйича, шунингдек, рус тилига ўргатади.

Пўлат Солиев 1917 йилга қадар қишлоқларда мактаблар очиб, маҳаллий камбағал деҳқонларнинг ва ҳунармандларнинг болаларини ўқитиб юради.

Ўқитувчилик билан бир қаторда Пўлат Солиев тарихий-географик мақолалар, очерклар ёзиб турди.

Улуғ Октябрь социалистик революциядан сўнг, Пўлат Солиев тўлиғича маърифат соҳасига берилиб кетади, мактаблар очади, эски мактабларни янги халқ мактабларига айлантириш билан шуғулланади. 1917 йилда у Ўзбекистонда биринчи халқ университети — ўқитувчилар семинариясини Қўқон шаҳрида ташкил этишда қатнашади ва шу семинариянинг биринчи директори бўлади.

Қўқон семинариясида 1919 йилгача ишлаш даврида «Халқ» газетасида қатнашади, «Янги шарқ» газетаси редколлегиясининг аъзоси бўлади. 1918 йилда Фарғонада қишлоқ мактаблари учун ўқитувчилар тайёрлаш курсини очади.

1919 йилда Тошкентга келиб, турк-татар маориф институти ташкилотчиларидан бири бўлади. Бу ерда ўқитувчилик билан бир қаторда Ўрта Осиё тарихи бўйича илмий мақолалар ёза бошлайди. 1922 йилдан Туркистон Компартияси Марказий Комитетининг органи «Инқилоб» журнали редакторининг ўринбосари бўлиб ишлайди, «Агитпроп» журналида ўз мақолалари билан қатнашади. Ёз пайтларида эса Қозоғистон ва Қирғизистон халқларининг турмуши экономикаси, этнографиясини ўрганиш бўйича илмий экспедицияларда қатнашади.

1920 йилларда чет эл интервенцияси давом этаётган даҳшатли кунларда Пўлат Солиев «Ҳиндистон Англия зулми остида» деган китобини ўзбек тилида ёзади. Бу китобида Пўлат Солиев Ўрта Осиёда биринчи бўлиб империализмга қарши миллий озодлик кураши масаласини кўтариб чиқади. Ўша пайтда Пўлат Солиев «Манғит династияси даврида Бухоро» деган асарини ҳам ёзиб туґаллайди. 1922 йилда Пўлат Солиев Туркистон Марказий Ижроия Комитети томонидан Ўрта Осиё тарихини ўрганиш юзасидан илмий ишлар олиб бориш учун Бухорога юборилади. 1923-1924 йилларда Бухорода чиқадиган «Маориф» журналининг редактори ва илмий советининг раиси вазифасини бажаради. Шу билан бир вақтда ўқитувчилар институтида араб адабиёти тарихи ҳамда араб тили назарияси ва унинг амалда қўлланилиши бўйича лекциялар ўқийди. 1923 йилда «Бухоро тарихи» асарини ёзиб туґаллади.

Пўлат Солиев 1924 йилда Москвага Қизил профессура институтига ўқишга юборилди. 1925 йилдан 1927 йилгача Я. М. Свердлов номли коммунистик университетнинг тарих кафедрасида лекциялар тинглади. У Москвада ўқиш билан бир вақтнинг ўзида ўша ердаги Бухоро Маориф уйида тарихдан дарс ҳам беради ва илмий советга раҳбарлик қилади. Шу билан бир вақтнинг ўзида СССР халқлар Марказий нашриётининг Ўрта Осиё секциясида адабий ходим бўлиб ишлайди.

Университетни тамомлагандан сўнг, Самарқандга бориб Ўзбекистон давлат университетида ишлай бошлайди. Бу ерда у Ўрта Осиё тарихи кафедрасини ташкил қилади ва шу кафедрага раҳбарлик қилади, 1927 йилда Пўлат Солиевга доцент унвони берилади.

«Ҳиндистон Англия зулми остида» китобининг жилди.

Пўлат Солиев 1926 йилда «Ўзбекистон ва Тожикистон», «Ўрта Осиё тарихи»нинг биринчи қисми. «Ўрта Осиёда савдо капитали даври» ва бошқа бир қанча асарларини ёзади. Бу асарлар «Тонг», «Маориф», «Ўқитувчи», «Коммунист». ва бошқа журналларда босилиб чиқди.

1930 йилда Пўлат Солиев ўзбеклардан биринчи бўлиб профессор унвонини олади.

Унинг жуда кўп шогирдлари (Я. Ғуломов, Ғ. Набиев, А. Ҳ. Ҳамроев, И. Мўминов, Т. Зоҳидов ва бошқалар) диссертация ёқладилар ва республикамизнинг атоқли олимлари бўлиб етишдилар.

Пўлат Солиев 1932—1933 йилларда Бухорога, Тошкентга Ўрта Осиё тарихи бўйича лекция ўқишга юборилади. Шу йилларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Ўзбекистоннинг тўла тарихини ёзиш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу вазифа Пўлат Солиевга топширилди. 1936 йилда Тошкентга келиб, Ўзбекистон ССР Фанлар комитетида (ҳозирги Фанлар академиясида) Ўзбекистон тарихи секциясини бошқаради. Лекин у ўқитувчилигини ҳам ташламайди. Тошкент Давлат университетида Ўрта Осиё тарихи кафедрасида лекция ўқишда давом этади.

Пўлат Солиев ўзининг бутун ҳаётини халқнинг маърифатли қилишга ва Ўрта Осиё тарихига оид масалаларни ўрганишга сарфлади.

Раҳмон ҲАБИБ.

ГИЛМОЯ ВА ИРРИГАЦИЯ

Гилмоя халқ хўжалиги учун қимматли хом ашё сифатида кенг танилди. Гилмоя эндиликда ирригация ишлари билан боғлиқ бўлган мақсадларда ҳам кенг ишлатилмоқда.

Ҳақиқатан ҳам гилмоя ирригация, гидротехника қурилишларида маълум ва аҳамиятли ўрин тутади. Илмий-текшириш институтларида олиб борилган экспериментал тадқиқотлар яхши натижалар берди. Айниқса, ўзидан сув ўтказмайдиган материаллардан совуқ асфальт тайёрлашда бу хом ашёнинг роли каттадир. Бу ўринда гилмоя мураккаб қоришма таркиби сифатида ҳам асосий ўрин тутади.

Маълумки, гилмоя юқори ширалик тупроқлардан иборат. Шунинг учун совуқ асфальтни ҳосил қилиш жараёнида содир бўладиган кимёвий реакцияларда актив қатнашади. Бу эса ўзидан сув ўтказмайдиган материаллар ҳосил қилиш имконини беради.

Ҳозир бундай гилмояларнинг бой запаслари аниқланган. Сурхондарё областининг Жарқўрғон райони гилмояга бой манбалари билан машҳур бўлиб кетди. Бу ерда гилмоя кон ҳолида 30 метргача бўлган қатламда жойлашган.

Намуна учун олинган гилмоядан совуқ асфальт материаллари тайёрлаб кўрилди. Натижалар кўнгилдагидек бўлди. Техника талабларига ҳар томонлама мос тушадиган ва бошқа турли хусусиятларга эга бўлган, ўзидан ҳатто бир томчи сув ҳам ўтказмайдиган сифатли материал олинди.

Бундай материалларни тайёрлаш ва бетонга ўхшаш қаттиқ жисм юзасига ёпиштириш ишлари тўла механизациялаштирилган. Бу усулнинг иқтисодий фойдаси ҳам жуда каттадир. У ўзининг юқори сифати билан иссиқ ҳолда тайёрланадиган асфальт материаллардан сира қолишмайди. Материаллар шу усулда тайёрланса икки ва ҳатто тўрт марта арзонга тушади ҳамда кўплаб маблағни тежаб қолиш имконини беради.

Шу вақтгача тайёрланиб келинаётган сув ўтказмайдиган иссиқ асфальт материаллар асосан юқори даражадаги иссиқ (180—200 градус) ҳолда ишлатилиши зарур. Бу эса кўп жиҳатдан техника хавфини келтириб чиқаради. Сал совуши билан эса қуюқлашиб, ишлатишга яроқсиз бўлиб қолади. Устига—устак, улар асбоб-ускуналарга қаттиқ ёпишиб қолади. Бу эса қурилишдаги иш жараёнларини секинлаштиради. Кўриниб турибдики, бу йўл билан тайёрланган материал анча қимматга тушади.

Тажрибалар шуни кўрсатдики, совуқ ҳолдаги асфальт материаллари ҳар томонлама қулай, техника хавфсизлигига тўла жавоб беради. Сурхондарёдаги Шеробод каналининг бетон юзига, яъни кучли насослар билан ўн беш метр баландликка чиқариладиган сувни ерга сингиб кетишдан сақлаш учун мазкур суюқ асфальт қўлланилди. Бу ҳам яхши натижалар бермоқда.

Ҳозир совуқ асфальтнинг ўзига хос муҳим хусусиятларини текшириш ва улар таркибидаги томонларни аниқлаш ишлари қизғин давом эттирилмоқда. Яқин ойлар ичида тадқиқотлар тугатилиб, қурувчиларимизга тақдим этилади.

Гилмоялар халқ хўжалигининг кўпчилик соҳаларида кенг ўрин олади. Буни олиб борилган юқоридаги тажрибалар ҳам яққол кўрсатиб турибди.

Гилмояларни ўрганиш ва улардан фойдаланиш соҳасида анчагина ишлар қилинди. Эндиликда янги усулларни ёйиш мақсадга мувофиқдир. Шунинг учун ҳам Тошкентда гилмоялардан фойдаланиш бўйича катта илмий симпозиум чақиришнинг вақти келиб етди деган фикрдамиз.

Т. АБДУЛЛАЕВ,
Тошкент Ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг илмий ходими.

Суратда Ленинграддан келиб В—25 кварталини қураётган бинокорлардан (чапдан ўнгга) экскаватор машинисти Г. Недосекин, В. Астанцев, шофёр. В. Бортенев, прораб В. Бакаров, экскаватор машинисти Е. Дворянский, механизатор В. Сорокин ва В. Домнин. Ўртада прораб А. Маниловлар.

А. Мантров фотоси.

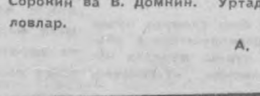

УЙЛАР АРМУҒОН

Пойтахтимизда уй-жой биноларини қуриб бераётган қардош қурувчилар ажойиб ташаббус бошламоқдалар. Улар тежалган маблағлар ҳисобига биттадан уй қуриб бериш мажбуриятини олишди. Бу уйлар Тошкентликларга ҳадя сифатида тақдим қилинади.

Краснодар қурувчилари Чилонзорнинг «Г-9 а» кварталида ана шундай ҳадя уй биносини бунёд қилдилар. Ҳозир уйда ҳавозалар йиғиштириб олинмоқда. Қурувчилар 64 квартирали бу уйда сўнгги пардоз ишларини олиб бормоқдалар. Бино қурилишида бинокорлик техникасининг янги материалларидан кўпроқ фойдаланиляпти. Шунинг учун ҳам бино барча қулайликларга эга бўлиши билан бирга ҳашаматли ҳамдир.

ТЎЙЛАРНИНГ ФАЙЗИ

Тошкент шаҳридаги 45-мактабнинг 10-синфини 1957 йили битириб чиққан ўқувчиларнинг кўпчилиги ҳар хил олий ўқув юртига кириб, ўқиб битириб чиққан, қолганлари турли касбларда ишлаб, ўқишларини давом эттиришмоқда. Шулар орасида телестудия ходими Тоҳиржон Муллаев ҳам бор.

Бу синф талабалари ҳозирги кунда ҳам бирбирига дўст, меҳрибон, уларнинг иноқ, аҳил бўлиб тарбияланиб етишишига аввало мактаб ўқитувчилари коллективи, ота-оналар комитети ва ота-оналар хизмати жуда катта. Орадан шунча йил ўтишига қарамай тўй-ҳашамлар, тантанали кечаларда албатта бирга бўлинади. Улар иштирокидаги тўйлар жуда осойишталик билан ўтади. Қиз томонга никоҳга борганда, маст-аласт бўлиш, қийқириқлар, карнай-сурнайлар, ортиқча харажатлар бўлмайди. Дастурхонлар ихчам қилиб ясатилади. Тўй кечасини ўтказиш йигитларнинг зиммасида. ашулачи. ўйинчи, қизиқчилар ҳам ёшларнинг ўзидан. Тўй замонавий, янгича бўлиб ўтиши билан бирга. ортиқча қадаҳлар уриштириш мутлақо бўлмайди.

Мен шу ёшларнинг 7 та тўйида иштирок этдим. Ҳар тўйда ўша 40—42 йигит. тўйни ўтказувчилар ҳам шулар. Суҳбатимизнинг бирида, ўртоқлардан бири:

— Агар битта ўртоғимиз уйланадиган бўлиб қолса, ҳаммамиз таклиф этиламиз, дўстларимиздан бирортаси командировкада ёки бирор иш билан қаёққадир кетган бўлса. дўстимиз келгунча тўй вақтинча тўхтатиб турилади. Дилшод деган синфдошимиз Москвада олий ўқув юртини битириб. Бирлашган Араб Республикасига командировка билан ишга кетган эди, икки синфдошимиз Дилшоднинг отпускага келишини кутиб, тўйини вақтинча тўхтатиб турди. Мана ўзингиз кўриб турганингиздек тўйларда ортиқча чиқим бўлмайди, исрофгарчиликка йўл қўйилмайди.— деди.

Ҳақиқатан тўй замонавий. янгича бўлиб ўтади. Тўй кечасини бошқариш ёш бўлса ҳам кўпинча Т. Муллаевга юклатилади. Тўйга таклиф этилган меҳмонлар дилларида олам-олам севинч, дил хиралик йўқ. Мана бундай тўйлар жуда файзли бўлиб, келин-куёвнинг бир-бирига бўлган муҳаббатини оширади, фаровон. бахтли бўлишига йўл очиб беради.

Очиқ-ойдин айтиш керакки. баъзи никоҳ тўйларимиз ёшларнинг қалбини яралаб қўяди. Бунга асосий сабаб эски урф-одатларимиз, бекорга сарф бўлган ҳаражатлардир. Бунда қариндош-уруғ, таваккалчи дўстлар, қолаверса ота-оналарнинг ҳиссалари ҳам бор. «Уйлансанг қарз узилар, хотин ёнга қолар» қабилида иш тутиш. тўйдан кейин ёш оила ўртасига совуқчилик тушиши, оиланинг бузилишига олиб келади.

Кейинги вақтларда ўтказиладиган баъзи тўйларимиз ёшларнинг хулқига таъсир қилибгина қолмай, ҳатто мактаб ўқувчиларининг тарбиясига, ахлоқига ҳам ёмон таъсир этмоқда. Тўйларда стол устига ичимликларни қаторлаштириб қўйилади. бўшаб қолган шишаларни столлар тагига ташланади. Базм тамом бўлгунча мактаб ўқувчилари меҳмонлар атрофида шишаларнинг бўшашини пойлаб. айланиб юради. Баъзан бўшаб қолган столларга 2-3 тадан ўтириб олиб, шишаларни сирқитиб. ичишга тушилади. «Тўйчилик» деб, уларни ҳеч ким бу йўлдан қайтармайди.

Минг афсуски, баъзи «ёш ялладилар» санъатимиз чиройига доғ тушириб, виждонни пулга алмаштириб юборади. Яқинда икки дўстим билан бир тўйда бўлдим. 25 ёшлардаги доирачи. 20 ёшлардаги рубобчи йигит бемаъни яллачилар томонидан тўқилган. алмисоқдан қолган ашулани такрорлагани-такрорлаган, «отаси бозорга кетганда келинг», «томдан келинг» каби тутруқсиз лапарларни пешонаси терга ботиб. овози бўғилиб. хириллаганича тўхтовсиз давом эттиради..

Замонамиз ажойиб замон, меҳнат қилсанг. меҳнатнинг роҳатини кўриб. давр-даврон сурадиган замон. Бас. шундай экан, ҳаётимиздаги яхши урф-одатларимизга доғ туширилмасин.

Д. ХОЛБОЕВ.
157-мактаб ўқитувчиси.

Даҳшатли 1941 йилда Москва ёнидаги Дубосеково разъездида фашист танкларининг йўлини ўтиб бўлмас, девордек тўсган генерал Панфилов дивизиясининг жангчилари орасида қирғиз халқининг фарзанди, Калинин районидаги Шалти қишлоқлик Дуйшанқул Шопоқов ҳам бор эди. Унга вафотидан кейин Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди.

Дуйшанқулнинг хотини Керимбиби Шопокова қанд лавлагидан мўл ҳосил етиштирганлиги учун СССР ҳукумати унга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берди.

ПАНФИЛОВЧИЛАР МУЗЕЙИ

Генерал Панфилов номидаги қишлоқ хўжалик артелининг марказида жойлашган Шалти қишлоғи Қирғизистондаги ҳар бир киши қалбига яқин бўлиб қолди. Шопоков туғилиб ўсган ва ҳозир унинг хотини, меҳнат қаҳрамони яшаётган уйга ҳар йили жуда кўп туристлар келиб кетади.

Ташаббускорлар Дуйшанқул ҳақида ўнлаб ёдгорликлар, совғалар ва хотираларни тўпладилар. Буларни тўплашда мактаб ўқувчилари айниқса жонбозлик кўрсатдилар. Шалти қишлоғининг нақ марказига жойлашган Калинин номли ўрта мактабининг кенг залида Совет Иттифоқи Қаҳрамони Дуйшанқул Шопоков номидаги музей очилди.

Музейнинг асосий экспозицияси 28 панфиловчи душман танклари билан жанг қилган ернинг картаси, Дуйшанқулнинг фотосуратлари қўйилган стенддан иборатдир.

(АПН)

Султон АКБАРИЙ

Қорақалпоқ тизими

ТУРКУМИДАН

НУКУСГИНАМ

Сурмисан, мўйнамисан,
Офтобда «ўйна!»мисан,
Лаъл қадалган кимхоб ё,
Зарварақ бир китоб ё,
Қайси кумуш ёмғирдан,
Қайси шаффоф томирдан
Ишлагансан Нукусим,
Ҳар жиҳатдан тўкисим.
Уч кундир, мен
қўноғинг,
Гапга жиндак нўноғинг,
Бешбармоқ еб юрибман,
«Минекей»[1] деб
турибман,
Мен ҳам бир-бировингча,
Мен ҳам бир жировингча,
Ялтираган манглайинг,
Тақиллаган танглайинг,
Бердақ кўча бошими,
Ё Тахиатошми[2]
Менинг ҳам оқ томим
бор,
Бир сўлим оқшомим бор.
Бир лаган эт—ёғлиғу,
Қовурилган балиғу,
Калла-поча, қўй сони.
Лўппи юздан уй нони,
Туз ҳаққи, раҳмат, Нукус,
Кўп чекма заҳмат,
Нукус!
Роҳат қўшиғинг ўзи,
Кечки иссиғинг ўзи,
Улбийнинг[3] жим
бўсаси,
Амунинг лим косаси,
Саҳройи завқ, сирли тот
Менга олий мукофот
Сийловинг, яхшилигинг,
Тўрдаги бахшилигинг,
Қақажонлигинг учун,
Акажонлигининг учун,
Ҳаммаси учун раҳмат!
Юрагим қўшиқ фақат.
Бол суртилган лабингдан
Чуқур денгиз қалбингдан
Марварид териб олдим.
Кўзингда эриб қолдим...
Азизим, Нукусгинам,
Бир қутли, тўкисгинам,
Саҳродаги Гулойим,
Мулойимдан мулойим,
Севгинг ҳеч этмам канда,
Қиймаман соғинганда.

[1] Минекей — қорақалпоқча бундоғ, бундоғ бўлибди дегани.
[2] Нукусдаги кўча номи
[3] Улбий — қиз номи.

ДАРЁБОЙНИНГ ФАЛСАФАСИ

Қайдам, офтоб тегдими,
Сариқ шамол эгдими,
Шилқ этиб тушдим — нетди,
Иситма чиқиб кетди...
Тез дўхтир чақирдилар,
Бир бобой-ла кирдилар.
Оти қизиқ; — Дарёбой,
Қизил мағиздай бобой.
Ҳали қиз олиб қочиб,
Ё бир тахта ер очиб,
Жўхори экса бўлар,
Кейинроқ кекса бўлар —
Томиримни кўрди-ю,
Бир пас ҳол-пол сўрдию:
«Хом экансан. бола» деди,
«Аъзойи-баданинг ола» деди.
«Теринг совуқ, баданингда салқин кўп,
Сувзамчими, сувқовоқми — нимасан!
Чилон жийда бўмабсан-да қоқ-қуруқ.
Намиқиб не қиласан!!
Томирларинг занжири бўш, хом ипак,
Қонингда ҳам зар кам, қайдан бўлсин куч.
Саратоннинг сариғини кўрмабсан,
Шакли-шамойилинг пуч.
Сочларинг ҳам ранг йўқотмиш сояда,
Ёмон бўпти табиатдан қочганинг.
Ҳеч эсингда борми, чироқ, қуёшга
Тонгда қучоқ очганинг!
Иситмангни укол билан тушириш,
Бир эпини қилиш мумкин вақтинча.
Аммо асл дармон дори — табиат,
Қизилқум бор бахтингга.
Икки курак ўртасини рос терлатиб,
Қонингни бир куйдириб ол саҳрода.
Баданингдан сариқ сувни қувиб нур,
Зарга шўнғи дарёда.
Аму-қуёш қайнатган зар, хўплайвер,
Бедасида умбалоқ ош беармон.
Уни еса шабкўр товуқ кўзи ҳам
Ялтиллаб очиларкан.
Ҳа, чироғим, кўк е, арча сувин ич.
Қуёш билан ҳар куни минг отамлаш.
Қочмай ғир-ғир шамол. лов-лса саҳродан.
Табиат-ла куч ғамлаш!»
Дарёбой ўйлар эди,
Юраги сўйлар эди...

НА ХУШ ҲАВОЛАР...

Бу юртнинг ҳавоси минг йиллик асал,
Бир ютими — дори, илашмас касал.
На хуш ҳаволар!..
Қилдай майсаси ҳам — ёзги кўк чойи.
Гўё димоғимга тутар гулмойи
Боди саболар.
Кириб қолдимми мен хушбўй полизга,
Ёҳуд жийдазордан тўндим олисга,
Не сир. адолар!
Салқин шабнамлари босар чанқовим,
Жазирада имлар мендак анқовни
Зилол дарёлар.
Ёш қамишлар ҳиди. юлғинлар ҳиди,
Бутун табиатнинг кўки анқийди,
Кайфу сафолар.
Аму ҳавоси бу. роҳатбахш ҳаво,
Уни яхшиларга кўргумдир раво,
Силни даволар.
На хуш ҳаволар!..

✦ ✦ ✦

Қорақалпоғистон АССР. Узоқ Назархон овулида халқ устаси Бектурган Бойназаров яшайди. Уни бутун автоном республикаси танийди. Тут дарахтининг ғуласи унинг қўлида оҳанграбо таркатувчи дуторга айланади. У ишлаган буюмларни республиканинг кўпгина театр ва музейларида кўриш мумкин.
Суратда: Б. Бойназаров иш устида.
А. Ходаков фотоси, [ЎзТАГ].

ХАЁЛ. А. Мантров фотоэтюди.

УХЛАР ПИШ-ПИШ БИР „ИЛМИЙ ИШ"

(ФЕЛЬЕТОН)

Бир гапириб ўн
кулган
Йигитни кўрганмисиз?
Ё уни яхши билган —
Кўргандан
сўрганмисиз?
Тўқлиев Абдуваққос—
Аспирант бўлиб олди.
Илмий иш ҳазил
гапмас!
Ороми ҳам йўқолди...
Мавзу кўп аммо-аммо,
Танлаш керак
муҳимин.
Мавзу деб олсинми ё
Сўфитўрғай
тухумин?!
«Ниначи қанотининг
Пашшаникидан
фарқи»,
«Шиллиққуртлар
зотининг
Ҳаёт йўли ва турқи»...
Маъқул тушди ўзига
Ҳах, нимайди,
ҳалиги —
«Кўршапалак кўзига
Нурнинг
зарарлилиги...»
Факт, мисоллар
тўплаб,
Тез орада «қотирди»
Тантанавор ёқланди!!
Иззат зўр ҳурмат
катта,
Қадаҳлар
жангир-жунгур.
Банкетда — зиёфатда...
* * *
Утди қанча ёзу қиш,
Қани ўша илмий иш?
Зўр жавонлар ичида
Ухлаб ётибди
пиш-пиш.
Шуни марра деб
ўйлаб
Ёш олим —
Абдуваққос,
Ишга келмайди
ойлаб
Ўзни унутиб пақкос.
Бундайларни дони йўқ
Сўта деса бўлади.
Халқ донига кўзи
лўқ —
Мита деса бўлади.

А. ЗАЙНУДДИНОВ.

ҚУЛАЙ ВА ЧИРОЙЛИ

Ёзда шаҳримиз жуда иссиқ бўлади. Шу сабабли кишиларимиз енгил кийинишни ва кийган кийими ўзидан шамол ўтказишини, тезда ғижим бўлмаслигини истайдилар. Мана шу талаб ва эҳтиёжларни назарга олиб, Тошкент моделлар уйи ёз фаслига мос бир қанча янги модель нусхаларини республикамиз фабрикаларига тақдим қилди.

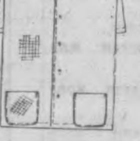

Жумладан, Тошкент моделлар уйининг экспериментал цехи коллективи ёзги мавсумни кутиб олиш учун яхшигина тараддуд кўрди. Конструкторлар бир қанча моделларни ихтиро этдилар. Хотин-қизлар учун ўзидан шамолни яхши ўтказадиган кўйлак талантли конструкторимиз ўртоқ Клюзина томонидан ишлаб чиқилди. Бу моделдаги кўйлак лавсан аралашган тўқилган ип газламадан тикиляпти. Эркаклар учун ҳам енги калта, шимнинг устидан тушириб юриладиган (ип-газламадан) кўйлак тикила бошланди. Бу кўйлак 46-50 размерларда тикилади.

Тошкент моделлар уйи экспериментал цехи коллективи ёзги мавсумга шаҳарликлар учун чиройли, хушбичим арзон кўйлаклар моделини тортиқ қилмоқда.

Х. МИРПЎЛАТОВ,
экспериментал цех конструктори.

ДОҒИСТОН АССР. ДОҒИСТОН АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИ — РЕСПУБЛИКАДАГИ ЭНГ КЕКСА ИЖОДИЙ КОЛЛЕКТИВЛАРДАН БИРИДИР. У РЕСПУБЛИКА БЎЙЛАБ САФАРГА ТАЙЁРЛАНМОҚДА. АНСАМБЛЬ ТОМОШАБИНЛАРГА УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА ТАЙЁРЛАНГАН МАХСУС ПРОГРАММАНИ КЎРСАТАДИ.
СУРАТДА: АНСАМБЛЬ СОЛИСТЛАРИ АВАР ХАЛҚ РАҚСИНИ ИЖРО ЭТМОҚДА.
Р. ДИК фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

Китобхонлар китоб ҳақида

«АБДУЛЛА ҚОДИРИЙНИНГ ТАСВИРЛАШ САНЪАТИ»

Адабиётшунослигимизда Абдулла Қодирийнинг бой ва кўп қиррали ижодини ўрганиш соҳасида бирмунча ишлар қилинди. Айниқса, Ойбек, Иззат Султон каби олимларимизнинг А. Қодирий адабий меросини махсус ўрганиб у ҳақда қимматли мақолалар яратиб берганликлари диққатга сазовордир. Филология фанлари кандидати Матёқуб Қўшжоновнинг «Абдулла Қодирийнинг тасвирлаш санъати» номли китобчаси* ҳам шу ёзувчининг ижодини ўрганишга бағишланган. Мазкур монографияда олим адибнинг «Ўтган кунлар» романи мисолида унинг бадиий маҳоратини таҳлил қилишни асосий мақсад қилиб қўяди. М. Қўшжонов аниқ ва изчил партиявий позицияда туриб, ана шу конкрет бир асар воситасида Қодирийнинг ижодий муваффақиятларинигина эмас, балки ҳозирда ҳам адабиёт майдонида энг муҳим проблемалардан бири бўлиб турган бадиий маҳорат масалалари хусусида ҳам ўз фикр-мулоҳазаларини баён этади.

Аввало, автор «Ўтган кунлар» романини таҳлил қилар экан, унинг ҳамон қўлдан-қўлга ўтиб, авлодлар оша севилиб ўқилиб келишининг сир ва сабабларига кенг ва батафсил тўхтайди.

Олим асарда кўтарилган ҳаётнинг қайси бир проблемаси устида фикр юритмасин — Шарқ феодализми зулмати ичида кишилар онгидаги ўз миллатининг тақдири тўғрисида ўйлаш борасидами, муҳаббат эркинлигини улуғлаш соҳасидами, ёинки, машъум эскилик сарқити — «ота-она орзуси» тўғрисидами — асардан зарурий далиллар келтиради-да, ўз қарашларини исботлайди.

М. Қўшжонов «Ўтган кунлар»да ўша даврга, яъни XIX асрнинг II ярми ҳаёти учун типик бўлган қатор образлар ва бу образлар тақдири асарда кўтарилган масалалар орқали бир-бири билан табиий равишда боғланиб кетганини тўғри таъкидлайди. Романнинг бош ғояси асосан етакчи образларда ифодалангани учун, уларнинг яратилиши тўғрисида автор кўпроқ тўхтаб жуда яхши қилган. Чунки бу масала ёзувчи санъатини белгиловчи омиллардан биридир.

М. Қўшжонов «Ўтган кунлар»нинг бадиий шаклига ҳам алоҳида ўрин ажратган. Сюжет, конфликт, композиция; портрет, пейзаж, нутқ характеристикаси, деталлаштириш, психологик таҳлил каби ифода воситаларидан фойдаланиш масалалари устида қимматли фикрларни баён этган.

Монографияда А. Қодирийнинг воқеа-ҳодисалар, қаҳрамон — персонажларни тасвирлашдаги ўзига хос, хилма-хил услублари зийраклик билан аниқланиб, зикр этилганлигини кўрамизки, бу авторнинг таҳсинга моlik хизматларидандир.

М. Қўшжоновнинг аниқлашича, А. Қодирий ўз романида сир сақлаш (воқеаларнинг сирли баён қилиниши), перепетия (ҳаёт воқеликларининг кескин ўзгариб ва алмашиб туриши), антитеза (чоғиштириш, солиштириш) каби бадиий услублардан ўринли ва унумли фойдаланган. Ёзувчи услубига хос яна бир хислат-асарнинг бир неча саҳифа ёки бир қанча боблари давомида қаҳрамонни (шунингдек китобхонни) оғир воқеага ё оғир вазиятга тайёрлаб боришдир.

Чуқур психологизм ҳам романдаги асосий услублардан. Автор асарнинг бошида деярлик кўринмаган бу услубнинг бора-бора нега қўлланиш зарурияти туғилиб қолганлигини тўғри тушунтиради.

М. Қўшжонов монографиянинг «Инсоний гўзаллик ва зулмат», деган бобида ёзувчининг (хусусан. Отабек характерини тасвирлашда) ижодий услубига хос яна бир хусусият сезилиб туришига эътиборни тортади. Бу инсоний гўзаллик билан ўша давр зулмати орасидаги зиддиятларнинг жонли тасвиридир. Олим ёзувчининг ҳаёт зиддиятларини, конфликтларни тўғри тушуниб, танлаб, уни ўз асарида ҳаққоний акс эттирганини изоҳлайди.

Монография автори айтгандек, А. Қодирий сюжет қуришга жуда уста. Сиртдан қараганда, романдаги воқеа жуда оддий, табиий. Лекин Қодирийнинг буюк таланти шундаки, у ана шу оддий бир сюжет чизиғини санъат даражасига кўтарган. Унга ҳар қандай шаблон тасвир ёт эди. У ўша «жўнгина» сюжет йўлига жон киргизган, реалистик бўёқ. берган. Яъни ёзувчи қаҳрамонларни тасвирланаётган реал ҳаётнинг типик шароити ичидан келтириб чиқарган ва шу шароитдан олиб ўтган. Характерларни, воқеаларни умумлаштириб, уларни бўрттириб тасвирлай олган, воқеа тасвирини санъат даражасига кўтаришга муваффақ бўлган.

А. Қодирийнинг бадиий тугунлар яратиш ва уларни ишонарли қилиб еча олиш санъати монографиянинг «Романнинг марказий тугуни» ҳамда «Тугунлар занжири» бобларида батафсил анализ қилинади.

М. Қўшжонов «Ўтган кунлар»нинг композиция принциплари жиҳатидан ўзига хос хусусиятларга эга эканини кўрсатди. Романнинг ҳар учала қисмидаги воқеалар ва характерлар ривожи линиясини алоҳида-алоҳида. бирбирига солиштириб талқин этади.

М. Қўшжонов «Ўтган кунлар» романининг қатор ютуқлари билан бирга, унинг камчиликларини ҳам кўрсатиб, ўз фикр-мулоҳазаларини билдиради. Монография авторининг хизмати, «Ўтган кунлар» романини анализ қилиб, унга тўғри баҳо берганидагина эмас, балки биринчи галда шу ёзувчининг ижоди, конкрет асари туфайли бутун адабиётшунослигимиз учун зарур бўлган фойдали фикрлар, ҳал қилиниши лозим бўлган масалаларни дангал ўртага қўйганида ҳам кўзга ташланади.

А. АБДУРАҲМОНОВ,
Ўзбекистон Педагогика фанлари илмий-текшириш институтининг аспиранти.

*. Матёқуб Қўшжонов «Абдулла Қодирийнинг тасвирлаш санъати». ЎзССР «Фан» нашриёти, Тошкент — 1966 йил.

Оқшом суҳбатлари

ИССИҚ ОБ-ҲАВОНИНГ ОРГАНИЗМГА ТАЪСИРИ

Оилада бўлганидек, дўстлар даврасининг ҳам ўзгача гашти бор, албатта. Кундалик меҳнатдан сўнг киши кўнгли яхши хордиқ чиқарадиган жойга талпинади. Ҳох оилада, ҳох дўст-қадрдонлар даврасида бир нафас фойдали суҳбат нақадар гаштли.

Утган шанба оқшоми турли касб эгалари бирин-кетин «Илғор» маҳалла чойхонасига тўпланишди. Бу ерда медицина пункти ҳам маҳалла аҳлига хизмат қилади. Узаро суҳбатлар давомида ҳамсуҳбатлардан бири:

— Зикрилло ака, сиз докторсиз, Кунлар исиб боряпти. Бунинг киши организмига таъсири борми, деб сўраб қолди.

— Албатта,—деб жавоб бердим, Ҳа, об-ҳавонинг киши организмига таъсирини билиб қўйиш фойдадан холи эмас.

— Тошкент шаҳри, умуман республиканинг жанубий районларида ёз ғоят иссиқ келади. Ёзги иссиқликнинг алоҳида хусусиятлари бор. Масалан, қуёш нурлари ер ва ҳавога таъсир қилиб, ундаги микробларни чалажон қилади ёки батамом ўлдиради. Одам учун зарарли зах, намлик ва ғубор ердан кўтарилади. Натижада бод (ревматизм), зотилжам (пневмония), сил ва бошқа касалликларнинг йўли дамбаланади. Донолар «қуёш тушган ховлига шифокор кирмайди», деб тўғри айтганлар.

Қуёшнинг майин нурларига бой бўлган эрталабки ҳаво кишига, айниқса болалар ва кексаларга ғоят фойдалидир. Иссиқ ҳаво баъзи беморларга (буйрак касали, бод) ва кексаларга хила енгиллик туғдиради.

Бироқ ёзда ҳароратнинг баланд бўлиши кишиорганизмининг ортиқча исиб кетишига, ҳаттоки офтоб урушига сабаб бўлади. Ҳавонинг намли ва дим бўлиши иссиқ об-ҳавонинг бу номатлуб таъсирини янада кучайтиради. Одам ўзидан иссиқ ажратиш ўрнига ўзи исий бошлайди. Натижада киши ўзини анча ноқулай хис қилади, бадани қизиб кетади, боши айланади, кўнгли айниб қайт қилади, юраги тез-тез уриб туради, оғзи қуриб, ташна бўлади. Бундан ҳавога кўпроқ иссиқлик чиқишини таъминлашга ҳаракат қилиши керак.

Бадандаги иссиқликни чиқариш асосан тери ва ўпка ҳисобига тўғри келади. Иссиқлик таъсири бадан терисининг қон томирлари кенгалди, тери безлари тер чиқариш жараёнини кучайтириб юборади. Агарда тери орқали иссиқлик ажралмаса эди, 40 соатда бадан қайнаш даражасигача бориб етади.

Нафас олиш ҳам бадандан иссиқликни кўпроқ чиқаришга ёрдам беради. Тажрибалар натижасида аниқлашича нормал ҳолатда киши баданидан ҳавога чиқадиган иссиқликнинг тахминан 65 проценти тери орқали, 27 проценти нафас олиш йўллари орқали чиқади ва 8 проценти бошқа воситалар орқали сарф бўлади.

Мана бу факт ёзги иссиқликда баданнинг ортиқча қизиб кетиши ва организмнинг касалланишига қарши баъзи чораларни кўришга имкон беради. Шунинг учун ҳам ёзги иссиқ пайтларда энг қулай кийимлар кийилади; устки кийим енгил ва кенг, юмшоқ ва оқ тусда бўлиб, кишининг исиб кетишига йўл қўймайди. Бош кийим бош ва юзни қуёш нурларининг тикка тушишидан сақлаши керак. Қора кўз ойнак тақиб юриш кўз қувватини сақлайди, пешона ва кўз атрофини тарғил ажин босишидан сақлайди.

Ёзда ташналикни қондириш асосий аҳамиятга эга. Чанқаган кишининг бадани кўп тер чиқарганидан бу ҳол қоннинг, хужайра ва тўқималарнинг қуюқлашувига сабаб бўлади. Вахоланки қоннинг 83 процентини, мия, юрак, жигар ва мушакларнинг 70—80 процентини, суякларнинг эса 15—20 процентини сув ташкил қилади. Деман терлаб туриш билан бирга органларда сув миқдорини доимо сақлаб туриш лозим бўлади. Бунинг учун киши бир кунда тахминан 2,5—3 литр сув ичса кифоя. Сувнинг кўп миқдори суюқ овқатлар орқали истеъмол қилинади. Сув ичишда бу холни ҳам ҳисобга олиш зарур. Ундан ташқари кўкатларнинг 95 проценти, картошканинг эса 75 проценти сувдан иборат.

Чанқаган вақтда сув интизом билан ичилади. Сувни хоҳлаганча ёки кўп миқдорда ва тез-тез ичиб туриш асло ярамайди. Чунки, сувни ўзлаштириш ва ташқарига чиқариш учун юрак анча куч сарф қилади. Шунинг учун кўп сув ичган одам бўшашиб кетади. Чанқовни босишда ичимлик сувларга кўра чой (айниқса кўк чой) мос келади. Унинг таркибида юракнинг ишини режаловчи дори (кафеин) бордир. Ёзда ноnушта ва тушки овқат кишини чанқатадиган бўлмасин. Тушки овқат учун окрошка, ва айниқса ота-боболаримиз севиб ичадиган серқатиқ ва суюқроқ мошхўрдадан хоҳласангиз яхна ҳолда, аччиқ-чучиклардан тез-тез истеъмол қилиб туриш керак.

Кун иссиқ пайтларда спиртли ичимлик ичиш соғлиқ учун қони зарар. Алкоголь киши ҳароратини ошириб, юракнинг ишини қийин аҳволга солиб қўяди.

Ишдан бўш вақтларни кўкаламзор ва сув бўйларида ўтказиш кишига яхши хордиқ ва куч бахш этади.

З. ЭГАМБЕРДИЕВ,
медицина фанлари кандидати.

ДЎСТЛИК МАКТУБЛАРИ

Тошкентлик коллекционер Б. А. Симонов ўзи ҳақида ёзилган очерк ўқувчилар ўртасида бунчалик кенг қизиқиш уйғотади, деб ўйламаганди.

Кам учрайдиган сайроқи ва турли тусдаги қушларни тўплашга муваффақ бўлган коллекционер фаолиятига бағишланган бу очерк «Птицеводство» журналида босилиб чиққач, ўртоқ Симонов номига жойлардан жуда кўп хатлар олинди. Мактуб эгалари коллекционердан қушлар дунёсини қандай қилиб ўрганганини ҳақида сўрашарди.

Мана бу мактубни Чехословакиянинг Ланшкроун шаҳрида истиқомат қилувчи О. Бернашек Тошкентга йўллаган, «Сизнинг ҳақингизда ёзилган очеркни жуда берилиб ўқиб чиқдим.— деб ёзади у.— Ўқиб чиқдиму, уни чех тилига таржима қилдим. Кўп ўтмай очерк Йичин шаҳрида ишлаб турган биология тўгараги томонидан чиқариладиган «Методик кўрсаткичлар» бюллетенида босилди. Бемалол бўлса сиз билан бундан кейин ҳам ёзишиб турсам.»

Таклифни бажонидил қабул қилган — Б. А. Симонов ўша куниёқ Чехословакияга мактуб йўллади.

Муқаддас уй

ҲИКОЯ

Институт ҳиёбони. Дарс тугаб, студентлар тарқалишмоқда. Насиба мени бир четга чақириб:

— Содиқ ака, кечқурун бизникига боринг, кутиб турамиз,— деди. Қўлимга бир парча қоғоз тутқазди ва қизларнинг ортидан чопиб кетди. Мен серрайганимча анча туриб қолдим. Сумкамни чап қўлтиғимга қисиб, букланган қоғозни аста очдим. Овозимни чиқармай ўқий бошладим.

«Хурматли Содиқ ака, бугун менинг туғилган куним. Кеч соат саккизда бизнинг уйга марҳамат қилинг. Насиба».

Мен Насиба билан бир факультетда ўқийман. Бироқ, у бешинчи мен эса иккинчи курсдаман. У билан биринчи марта институтда 1 Май куни кечқурун ўтказилган «Ёшлик» балида танишганман. Ҳа, бизни бир-биримизга яқинлаштирган нарса бир ёзувчининг студентлар ҳақидаги китоби бўлган.

Бир куни Насиба қўлимдаги китобни кўриб:

— Содиқ ака, Сиздан кейин ўқиб чиқсам майлими?— деб қолди.

— Мен ҳали бошлаганим йўқ, сиз ўқиб чиқа қолинг, марҳамат!— дедим.

Қиз олар экан, бир жилмайиб қўйди ва «раҳмат» деди.

Уч кундан кейин китоб қўлимга тегди.

— Айрим сўзларнинг остига чизиб қўйганим учун мени кечиринг,— узр сўради Насиба юзлари лола бўлиб.

— Ҳеч қиси йўқ, сизга ёқдими?

— Жуда-жуда.

Мен китоб қўлга теккан кундан бошлаб ўқишга киришдим. Асар қаҳрамони Ёқутхоннинг ўз суюклиси ҳақидаги ўйлари, ҳислари, юрак сирларини оча олмай тунларни бедор ўтказган кечалари тасвир этилган бутун-бутун саҳифаларнинг остига чизиб қўйилибди. Обиджоннинг севгига бепарво қарашлари баён қилинган сўзларнинг остига эса, ҳатто, иккитадан чизиқ тортилибди. Назаримда бу чизилган сатрларнинг менга дахли бордай кўринарди. Ажабо, наҳотки, Насиба менга ишора қилган бўлса?!

Шундан кейин Насиба билан қанча-қанча китобларни алмашлаб ўқишдик. Орамиздаги алла қандай иликликнинг сабабчиси ҳам шу китоблар бўлди.

Дарвоқе, мен иккинчи курсда ўқийман, деган эдим. Гарчи у юқори курсда бўлса ҳам доим исмимга «ака» сўзини қўшиб айтарди. Бу менга жуда ёқарди. Мен ундан беш ёш каттаман. Қишлоқда ўсганман. Ўрта мактабни тугатиб икки йил колхозда ишладим. Институтга ҳужжатларимни топшириб, биринчи кириш имтиҳонидаёқ «йиқилдим». Шундан кейин аскарликда ўз бурчимни ўтаб қайтдим. Акс ҳолда институтни битирган бўлар эдим...

Насиба таклиф этган ўша куни кечга яқин бир совға олиб, уни табриклаш учун шошдим. Йўлда кетар эканман, не-не хаёлларга бормадим дейсиз?!

Қўш қанотли темир дарвозанинг тугмачасини босдим. Ичкаридан эллик ёшлар чамасидаги, сочлари ўрик гулидек оқарган бир аёл чиқиб келди.

— Келинг ўғлим, қани ичкарига марҳамат! — Насиба, ҳой Насиба, меҳмонларинг келиб қолди, қизим.

Шу вақт уй кийимида белига фартук боғлаб олган Насиба пешвоз чиқди.

— Келинг Содиқ ака, қани ичкарига марҳамат!

— Кеч қолмадимми?!

— Йўқ, яхши, ўз вақтида келдингиз. Аяжон бу киши Содиқ акамлар бўладилар. Бир факультетда ўқиймиз.

— Жуда хурсандман. Қани ўғлим.

Мен тортиниброқ турдим. Буни сезган Насибанинг аяси йўл бошлади. Безатилган бир хонага қадам қўйишим билан уйнинг кираверишида чап томондаги буғу шохига ўхшаш илгичда турган пальтога ва дўппига кўзим тушди. «Демак мендан ҳам илгари келганлар бор экан», — кўнглимдан ўтказдим. Насиба ва унинг аяси нариги хонага чиқиб кетишди. Ёлғиз қолдим. Уйнинг шипидан остонасигача тикилдим. Ҳамма нарса ўзим ўйлагандек саришта. Кўзим яна ўша пальто билан дўппига дуч келди. Ажабо, уларнинг эгаси ҳамон кўринмайди. Ахир, бир куни Насиба ака-укаси йўқлигидан зорланиб гапирган эди-ку. «Наҳотки», «бу мумкин эмас!».

Насиба чой олиб кирди. Пальто ва дўппи турган томонга шубҳа билан қараб турганлигимни сезди шекилли у чиқиб кетаётиб дўппини авайлаб қўлига олди ва уни чертиб қоқди ва ўз ўрнига қўйди. Унинг бу ҳаракати менга гўё «Билиб қўйинг...» дегандай туюлди. Шубҳам орта бошлади. Яна баттароқ азобландим. Кўзим қурғур ўша дўппи ва пальтодан нарига ўтмасди. Гапнинг рости бу ерга келганимдан кўнглим тўлмади. Юрак ғашлиги тобора орта бошлади. Ўрнимдан туриб нариги хонага чиқдим. Уларнинг қаршилигига қарамай столни безашга ёрдамлашдим.

Бирин-кетин меҳмонлар кела бошлади. Ана-мана дегунча уй тўлди. Бу кечанинг «гуноҳкори» табрикланди. Совғалар топширилди. Илиқ гаплар айтилди. Хуш овоз йигитлар «Соғиниб келдим» қўшиғини куйлашди. Қизлар эса «Учрашув», «Гулноз» рақсларини эзиб қўйишди. Мен буларнинг барчасини бақрайиб кўриб турсам-да, асло ёзила олмадим. Сездирмасликка минг уринмайин, назаримда, эплай олмадим.

Сўзни Насибанинг аяси Сарви холага беришди. У ўрнидан туриб, ҳаммамизга бир-бир қараб чиқди:

— Болаларим, гули лолаларим, сизларга ҳавасим келади. Қизим Насиба бугун йигирма икки ёшга тўлди. У отасиз ўсди. Раҳматли бу кунларни орзиқиб-орзиқиб гапирарди. Отинг ўчкир уруш!— она кўзига ёш олди ва йиғи аралаш сўзида давом этди,— Юрагим бўш. Ҳа, шундай хурсандчиликдан ҳам кўзга ёш келади, деганлари балки шудир. Мен шу бир қизимни, бахтимни деб дунёдан ўтяпман. Отаси бўлганда эди... У орамизда эмас. Йўқ-йўқ, бундай дейишга тилим бормайди. У бор. Унинг руҳи ҳамиша уйимизда. Мана қизи. Қолаверса аскарликка кетаётиб қолдирган пальтоси, дўпписи ҳозиргина ечиб қўйилгандек турибди. Биз уни ҳар эрта, ҳар кеч бир неча бор чангларини қоқиб қўямиз. Ҳатто у тишлаб қолдирган патирни ҳам сақлаяпмиз. Ризқи уйида бўлсин деб, балки келиб қолар у.

Сарви холанинг гаплари мени минг пора қилиб ташлади. Ўйларим бу қадар пуч ва сароб чиққанига ўкиндим. Буни балки ўртоқларим сезишмаётгандир. Улар билса ҳам яхши бўлардн. Эҳтимол шунда ўзимни енгилроқ сезган бўлармидим?

— Болаларим, бахтли бўлинглар, энди у кунлар такрорланмасин. Ҳеч кимнинг уйида пальто ва дўппилар ўз эгасини кутиб, интизор бўлиб қолмасин.

Рюмкалар жаранглади... Юзимдаги майда терларимни артдим... Кўзларим чарақлаб очилгандай бўлди.

Ўтириш анчагача чўзилди. Кеч тарқалдик. Дўстлар билан хайрлашиб уйга қайтар эканман, бўлиб ўтган воқеаларни эслаб, ўз-ўзимни койидим. Аёлларнинг севгиси нақадар кучли эканлигига шубҳам қолмади. Мана вафо, мана садоқат.

Анча юриб, ортимга қарадим. Чироқлар оғушида оқариб кўринган Насибаларнинг уйи назаримда ҳозир бутун оламга нур улашаётгандай муқаддас бўлиб кўринди. Ҳа, шундай вафодор кишилар яшаётган бу уйни минг марта муқаддас, десак янглиш бўлмас.

Мен ҳар гал шу кўчадан ўтар эканман ана шу муқаддас уйга сиғингим, таъзим қилгим келади.

Олимжон ХОЛДОР.

Суратда: Тошкент Давлат консерваторияси фортепиано бўлимининг ёш ўқитувчиси Дилбар Дониёрхўжаева. У шу консерваторияни бундан бир неча йил муқаддам тамомлаб, аспирантурага кириб ўқиди. Аспирантурани муваффақият билан тамомлаб, ҳозир консерваторияда фортепиано бўйича ўқитувчилик вазифасида ишламоқда.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

СУРАТДА: Охунбобоев майдонининг умумий кўриниши.

Х. Ҳайитмуҳамедов фотоси, (ЎзТАГ).

Спорт

Классик кураш

ҚИЗҒИН ОЛИШУВЛАР

Ўзбекистон XIV спартакиадаси программасига кирган классик кураш мусобақалари пойтахтимиздаги «Динамо» стадионида бўлиб ўтди.

Энг енгил вазнда биринчи ўрин учун даъвогарлик қилган динамочи Рифат Аблаев ўз рақиби Качаевский («Спартак») устидан осонгина ғолиб чиқди. Унинг клубдоши Рустам Казаков яқиндагина Европа биринчилигида мукофотли ўринни олишга муваффақ бўлган эди. Рустам икки финал учрашувда Сайдаметов («Меҳнат») ва Хлопов («Буревестник»)ларнинг елкасини ерга тегизиб, биринчи ўринни қўлга киритди. Энг енгил вазндаги биринчи ўрин тақдири темир йўлчилар вакили Г. Ли ва «Меҳнат» курашчиси Котляровскийлар учрашувида ҳал бўлиши керак эди. Бу беллашувда тажрибали спорт мастери Г. Ли ғолиб чиқди.

Ярим оғир вазндаги курашчилар учрашувлари ҳам ишқибозларни тўлқинланишга мажбур қилди. Армия Спорт Клубининг вакили спорт мастери А. Абайдуллин «Буревестник» жамиятининг қобилиятли курашчиларидан бири спорт мастери Равшан Кенжаевни мағлубиятга учратди.

Қуйидаги спортчилар: энг енгил вазнда Г. Ли («Локомотив»), енгил вазнда Р. Давидов («Динамо»), ярим енгил вазнда Р. Казаков («Динамо»), енгил вазнда Р. Аблаев («Динамо»), ярим ўрта вазнда Н. Муҳиддинов («Спартак»), ўрта вазнда В. Егоров («Локомотив»), ярим оғир вазнда Ю. Зеленин («Динамо»), оғир вазнда В. Сараджан («Локомотив»)лар Ўзбекистон XIV спартакиадасининг чемпиони унвонига сазовор бўлдилар.

Шундай қилиб, умумкоманда ҳисобида «Динамо» кўнгилли спорт жамиятининг курашчилари биринчи ўринни, «Локомотив» жамиятининг вакиллари иккинчи ўринни, Армия Спорт Клубининг спортчилари эса учинчи ўринни эгалладилар.

«БУРЕВЕСТНИК» БИРИНЧИ ЎРИНДА

Сувга сакровчи спортчиларнинг Ўзбекистон XIV спартакиадаси программасига кирган мусобақалари ниҳоясига етди. Ўн метр баландликдан сакраш бўйича Ўзбекистон XIV спартакиадасининг чемпиони унвонини студентлар спорт жамиятининг вакили, фахрий спорт мастери Раиса Гороховская қўлга киритди. Аёллар ўртасидаги мусобақада иккинчи ўринни меҳнатчи З. Шарипова, учинчи ўринни эса «Буревестник» спортчиси Н. Невскаялар эгалладилар.

Уч метрли трамплиндан сувга сакраш бўйича эркаклар ўртасидаги мусобақада биринчи ўринни «Меҳнат» вакили В. Журавлёв, иккинчи ўринни спорт мастери М. Гильманов, учинчи ўринни эса У. Йўлдошевлар қўлга киритдилар.

Мусобақанинг иккинчи кунида эркаклар ўн метрли трамплиндан сувга сакраш бўйича ўзаро беллашдилар. Сувга сакрашнинг бу тури бўйича Ўзбекистон XIV спартакиадаси чемпиони унвонини «Спартак» жамиятининг тажрибали спортчиларидан М. Гильманов қўлга киритди. Уч метрли трамплиндан сакраш бўйича спартакиада чемпиони унвонига сазовор бўлган В. Журавлёв эса бу турда иккинчи ўринни эгаллашга муваффақ бўлди. Учинчи ўрин спартакчи В. Коровинга тегди.

Аёллар ўртасида уч метрли трамплиндан сакраш бўйича ўтказилган мусобақада биринчи ўринни Р. Гороховская, иккинчи ўринни З. Шарипова, учинчи ўринни эса Т. Ишковалар эгалладилар.

Умум команда ҳисобида биринчи ўринни «Меҳнат» кўнгилли спорт жамиятининг спортчилари, иккинчи ўринни «Буревестник» студентлар кўнгилли спорт жамияти вакиллари, учинчи ўринни пойтахт спартакчилари эгалладилар.

ФУТБОЛ

ТОШКЕНТЛИКЛАРНИНГ ИККИ ТЎПИ

Монреаль шаҳрида олти мамлакат футболчилари ўртасида ўтказилаётган халқаро турнирда СССР клублари терма командаси ҳам иштирок этмоқда. СССР клублари терма командаси ўзининг биринчи учрашувини Бельгиянинг «Стандард» клуби футболчилари билан ўтказди. Ўйин совет футболчилари фойдасига 6:2 ҳисобида тугади. Олти тўпнинг иккитасини «Пахтакор»нинг моҳир ўйинчиларидан Э. Абдураимов ва Г. Красницкийлар киритдилар.

БОКС

РИНГДАГИ ЖАНГЛАР

Тошкент халқ хўжалиги институтининг ички спартакиадаси программасига кирган бокс мусобақалари тугади.

Уч кун давом этган курашдан сўнг финанс-иқтисод факультети боксчилари биринчи ўринни, учёт-иқтисод факультети вакиллари иккинчи ўринни, план-иқтисод факультети спортчилари эса учинчи ўринни эгалладилар.

К. САФАРАЛИЕВ.

СПОРТ ҲАНГОМАЛАРИ

...ЮЗГАЧА

Италия футбол статистикасида ишқибозларнинг ҳисоб-китоби бор. Яқинда Миланнинг «Интернационал» командаси футболчилари ишқибоз аёллардан бирини туғилган куни билан табриклашди.

Маълум бўлишича, «Интер» командаси ишқибозларидан бири Каролина Куадри... 92 ёшга кирибди. У бундан буён ҳам ўз командасининг ихлосманди бўлиб қолаверади.

ҚИРҚ КИШИДАН...

Бу мусобақада кекса одамларнинг қатнашиши мумкин эди. Мусобақанинг шарти: 5 минг метрга югуриш. Мусобақада қатнашадиган одамларнинг ёши 65 дан кам бўлмаслиги керак.

Худди шундай мусобақа Ғарбий Германияда бўлиб ўтди. Шу ажойиб мусобақада Карл Грюневальд деган киши ғолиб чиқди. У 40 киши орасида 38 таси устидан ғалаба қозонди.

Шуниси қизиқки, мусобақада иштирок этган кишилардан бири дисквалификация қилинди. Текширишда бу одамнинг ёши «энди» 60 га етганлиги аниқланди.

С. ҚОДИРОВ.

Редактор ўринбосари **Ҳ. ИБРОҲИМОВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

9 ИЮНДА ЎЗБЕКИСТОН ОБЛАСТЛАРИ РАДИОФЕСТИВАЛИ ЭФИРДА — БУХОРО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.10 **Микрофон олдида — Бухоро шоирлари.**
18.30 **Бухоро шашмақомларидан парчалар.**
19.20 Социалистик мамлакатлар халқларининг куйлари.
20.00 «Бухоро меҳнаткашлари — Улуғ Октябрь юбилейига» (русча).
20.15 «Юбилей вахтаси илғорлари, сизлар учун» Талабларга мувофиқ концерт.
20.45 **«Партия маорифи системасида ўқув йилининг тугалланишига бағишланган эшиттириш** (ўзбекча).
21.25 **Қишлоқ хўжалик ходимлари учун дам олиш концерти.**
22.00 Бухоро «ОКТЯБРЬ» радиостанциясининг меҳмони.
22.40 **Бухоро эскизлари** (ўзбекча).
23.20 **Бухоро области донгдор кишиларининг талабларига мувофиқ концерт.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 **Халқ қўшиқлари.**
19.30 «Ёшлар овози». «Сигнал» адабий бирлашмаси меҳмонимиз (русча).
20.10 **Ўзбек операларидан парчалар.**
20.45 «Бухоро пахтакорлари — вахтада» деган эшиттириш (русча).
21.00 **«Юбилей йили машъаллари».** Бухоро трикотаж фабрикасидан репортаж ва концерт (тожикча).
21.30 Татар ёзувчиларининг янги асарлари

10 ИЮНДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.45 **Куйлар.**
8.25 **Сиз ёқтирган қўшиқлар.**
9.30 **Куйлар.**
9.45 **Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш** (тожикча).
10.30 **Ёш ижрочилар концерти.**
11.10 **«Элга хизмат — олий ҳиммат»** деган эшиттириш (ўзбекча).
11.25 Ф. Назаров. **«Торли квартет».**
12.15 Спорт эшиттириш (русча).
12.30 **Халқ куйлари.**
13.30 Л. Делибнинг балет куйлари.
16.10 **Студентларнинг талабларига мувофиқ концерт.**
17.20 Уйғур куйлари.
18.10 Д. Кабалевский. Скрипка ва оркестр учун концерт.
18.30 **Бадиий ҳаваскорлар концерти.**
19.20 Озарбайжон куйлари.
20.00 «ОКТЯБРЬ» радиостанциясининг программаси (ўзбекча).
20.40 Совет авторларининг қўшиқлари.
21.25 **Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.**
22.10 **«Қишлоқ радиоклубида»** деган музикали эшиттириш.
23.20 **Куйлар тинглаб дам оламиз.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 **Лирик куйлар ва қўшиқлар.**
9.15 Реклама ва информациялар.
19.00 Э. Воҳидов. «ОРЗУ ЧАШМАСИ». Поэма асосида радиокомпозиция (ўзбекча).
19.30 «Ҳаётимиз қўшиқларга тўла» деган музикали эшиттириш.
20.10 Москва консерваториясининг бир куни.

Телевидение

9 ИЮНДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА (3-канал)

Рус тилида:

18.00 Телевизион янгиликлар.
18.15 **«Звездочка»** телевизион журнали.
18.50 Реклама ва эълонлар.
19.00 **«Шанба куни».** Фрунзе район маданият уйи бадиий ҳаваскорларининг концерти.
19.55 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

20.00 С. Бобоев. «ҲАМЗА». Ҳ. Олимжон номидаги Самарқанд опера ва балет театрининг операси олиб кўрсатилади. Танаффус вақтларида телевизион янгиликлар ва қишлоқ хўжалик ходимлари учун **«Юбилей йилига — муносиб ҳосил»** деган эшиттириш.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА (5-канал)

Рус тилида:

18.00 Ўқув эшиттиришлари программаси Физика. **«Бутун олам тортилиш қонуни».**
18.35 Математика. «Планеметрик масалаларни ҳисоблаб топиш».

МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.55 Москвада Грузия ССР ҳафталиги. Миллий байрамнинг очилиш маросими. Танаффус вақтида телевизион янгиликлар.
23.00 Янгиликлар эстафетаси.
23.50 Москвадан олиб кўрсатиладиган эшиттиришларнинг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА (9-канал)

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида:

19.30 Эшиттиришлар программаси.
19.35 **«Ҳайвонот дунёсига саёҳат».** Болалар учун эшиттириш.

Рус тилида:

19.55 **«Саломат бўлинг Цаков».** Илмий-оммабоп фильм.
20.15 «Горизонт»никида меҳмонда».
20.40 «СУВ ОСТИ БУЛУТЛАРИНИ ОВЛОВЧИЛАР». Бадиий фильм.
22.00 «Олег Поповнинг янги уй тўйи».
22.25 «Қисқа саргузаштлар». Халқ демократияси мамлакатлари юмористик журналлари саҳифалари бўйича. (Биринчи қисми).

10 ИЮНДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА (3-канал)

17.00 ОЛМАОТА ТЕЛЕВИДЕНИЕ СТУДИЯСИНИНГ ЭШИТТИРИШЛАРИ.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Киносаёҳатчилар клуби.
21.00 Интервидение. «Лидице унутилмайди» Чехословакиядан олиб кўрсатилади.
22.00 Москвада Грузия ССР ҳафталиги. Кремль Съездлар саройидан концерт олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида телевизион янгиликлар.
00.30 Москвадан олиб кўрсатиладиган эшиттиришларнинг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА (5-канал)

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида:

16.55 Эшиттиришлар программаси.
17.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. **«Диққат! «ЗИШМ».**
17.30 Математика. «Координат методи».

Ўзбек тилида:

18.00 Болалар учун **«Адабий топишмоқ».**
18.30 Телевизион янгиликлар.

Рус тилида:

18.45 **«Здоровье».** Илмий-оммабоп эшиттиришлар программаси.
19.20 Телевизион янгиликлар.
19.35 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. **«Музика мутахассислари тайёрлаш манбаи».**
20.15 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

20.20 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. **«Олим бўлсанг — олам сеники».**
21.20 Телефильмлар.
22.00 Бадиий ҳаваскорлик санъати фестивали. В. И. Ленин номидаги хотин-қизлар педагогика билим юрти бадиий ҳаваскорлари ижросида концерт.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА (9-канал)

Рус тилида:

16.55 Эшиттиришлар программаси.
17.00 **«Карнавалда», «Хўрознинг иштони нега калта».** Болалар учун кинофильмлар.
17.20 **«Ной Баучидзе».** Ҳужжатли фильм.
17.30 **С. Уэллс. «Қизил кўзикорин».** Кинофильм.
18.10 Концерт.
18.55 **«Ёмон оқибатга олиб келувчи болалар одати».** Илмий-оммабоп фильм
19.05 **«Минорнинг қандай қилиб мажорга айланганн».** Фильм-концерт
19.30 «ХЕВСУР ҚИССАСИ». Бадиий фильм.
21.00 **«Қисқа саргузаштлар».** Халқ демократияси мамлакатлари юмористик журналлари саҳифаларида (2—3-қисмлари).

Кино театрларда

9 ИЮНДА

ҚИШКИ БИНОДА

Спартак — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6-15 минутда), «ЧАЙКА» (кеч 9 да).

Ўлдиришни истамаган эди — СОБИР РАҲИМОВ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли (кечқурун), «МОСКВА» (кеч соат 6 да).

Қочоқ — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 9-15 минутда), «ЧАЙКА» (кеч 7 да).

Ўз уйим — «Копакобана» — «ЎЗБЕКИСТОН», «МИР» (кечқурун).

Розмари — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Ғилдиракни ким ўйлаб топган? — 1 «МАЙ».

Ўлдиришни истамаган эди — «ФЕСТИВАЛЬ».

«С» шаҳрида — «ХИВА».

10 ИЮНДА

ҚИШКИ БИНОДА

Спартак — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (кундуз соат 12 ва кеч 9 да).

Ўлдиришни истамаган эди — СОБИР РАҲИМОВ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кундуз соат 12, 4 ва кеч 6 да).

Ўз уйим — «Копакобана» — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Бу телба дунё — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Розмари — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Ўқ — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Қочоқ — «ЧАЙКА» (кундуз соат 3, 5 ва кеч 7 да).

ЁЗГИ БИНОДА

Хўжа Насриддиннинг 12 қабри — «УДАРНИК».

Севги даъвоси — «1 МАЙ».

Ўлдиришни истамаган эди — «ФЕСТИВАЛЬ».

«С» шаҳрида — КАФАНОВ номли.

Кундузги сеансга иккита билет — ТЕЛЬМАН номли.

Бригададаги афсунгар — «ВАТАН».

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР ● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР ● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

10, 11 июнда

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

Абдулла Қаҳҳор Ҳамза мукофоти лауреати.

АЯЖОНЛАРИМ

3 пардали комедия

Режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти, Абдулла Тўқай мукофоти лауреати **Т. Хўжаев.**

Рассом — **М. Эшонхўжаев.**

Спектакль кеч соат 8 да бошланади.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

Касса эрталаб соат 10 дан очиқ.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРНИНГ

ёзги биносида

ТОШМУҲАМЕДОВ НОМИДАГИ ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТЬ МУЗИКАЛИ ДРАМА ТЕАТРИНИНГ

Репертуар плани:

11/VI да — **Холисхон,**
12/VI да — **Қалам қошлигим,**
13/VI да — **Гули снёх,**
14/VI да — **Тристан ила Изолда,**
15/VI да — **Катта концерт.**

Билетлар Муқимий номли театр кассасида сотилмоқда.

Заявкалар 4-30-01 ва 4-31-61 телефони орқали қабул қилинади.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР:

1967 йил 21 июнь кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси физика-техника ва математика фанлари бўлимининг физика-математика фанлари бўйича бирлашган илмий совет мажлисида (Обсерватория кўчаси, 85-уй, физика-техника институти конференц-зали) физика-математика фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун:

М. Б. Баклушин «Кўп қаватли муҳитда беқарор бўлмаган фильтрация» деган темада.

С. Л. Раковицкий «Индий, лантан, тантал, вольфрам ва рений элементлари баъзи изотопларининг бета — ва конверсион спектраларини текшириш» деган темада.

Диссертациялар билан академия кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

22 июнь кундуз соат 12 да, Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг бирлашган илмий совет мажлисида (Ялонғоч қишлоғи, 60-аудитория) қишлоқ хўжалик фанлари доктори деган илмий даражани олиш учун:

А. А. Леонтьев «Ўрта Осиёнинг қумлик сахролари ва уларни ўрмонлаштиришдаги ўзлаштирилиши» деган темада.

Диссертация билан институт кутубхонасида танишиш мумкин (Тошкент обл. Оржоникидзе район, Ялонғоч қишлоғи).

1967 йил 23 июнь кундуз соат 2 да, В. И. Ленин номли Тошкент давлат университетининг филология фанлари бўйича илмий даражалар бериш илмий совет мажлисида (К. Маркс кўчаси, 32-уй, 51-аудитория) филология фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун.

М. С. Константинова «Биринчи рус революцияси даврида М. Горький ва Туркистон матбуоти» (рус демократик танқиди тарихидан) деган темада

Диссертация билан университет кутубхонасида танишиш мумкин (Куйбишев кўчаси, 10-уй).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР ● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР ● РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар. Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Коммутатор — 83-02-49 дан 83-02-58гача, редактор ўринбосарлари — 83-29-33, 83-29-09; масъул секретарлар — 83-27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — 83-29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — коммутатор орқали 7-81; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 83-29-55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — 83-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — 83-27-57; ахборот бўлими — 83-65-57; эълонлар бўлими — 83-81-42.

9 ИЮНЬ, 1967 ЙИЛ. Р. 06381. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 2927.